
Handelshøgskolen ved Universitetet i Stavanger

Bachelor i økonomi og administrasjon

Grunnrenteskatt på havbruk

Tonette Ovedal (261461) og Eirik Lønseth (958557)

10. mai 2023

Forord

Etter å ha gjennomført en tre årig bachelorutdannelse i økonomi og administrasjon ved Handelshøyskolen tilhørende Universitetet i Stavanger, markerer vi dette med denne bacheloroppgaven. Gjennom oppgaveskrivingen har vi fått anvendt mye kunnskap og erfaring som vi har tilegnet oss gjennom studier de tre siste årene.

Gjennom skriveprosessen i denne oppgaven har vi hatt en bratt læringskurve og tilegnet oss mye ny kunnskap, vi håper dere som lesere vil gjøre det samme.

Vår veileder Torfinn Harding har bidratt med god rettleiding, nyttige innspill og har inspirert oss med sin positive holdning. Vi vil i denne anledning sende en stor takk til han for all hjelp, oppmuntring og støtte i denne krevende prosessen.

Vi vil også sende en takk til familie og venner som har utøvet stor forståelse og tålmodighet for hvor tidkrevende oppgaveskrivingen har vært for oss. Motiverende ord og støttende atferd har vært utrolig viktig for oss.

Avslutningsvis vil vi også takke hverandre for et godt samarbeid og gode diskusjoner som har ført til at vi utfylte hverandre i skriveprosessen. God humor og moralsk støtte i hverandre har vært viktig for oss i denne perioden.

Tonette Ovedal

Eirik Lønseth

Abstract

The government has come up with a bill proposal for resource rent tax on aquaculture. The proposal was sent for consultation 28. September 2022. This is our starting point for the bachelor thesis. The purpose of the assignment is to see what effects the new tax rule will have on different companies within the salmon farming industry. Through research, we have formed a picture of profits before and after tax for small, medium and large companies. Our research question is: "Can the resource rent tax on aquaculture lead to a socio-economic loss/productivity loss for Norway". We sat our spotlight on what the government wants to achieve with the proposal, and how this agrees with how taxation will play out in practice.

To answer our research problem, we have used a quantitative research method. We have taken the starting point from previous research, and mainly collected data from SSB and department for fisheries in the years 2017 to 2021. This has formed a good basis for our further calculations. We have performed sensitivity and scenario analyzes and our findings have been summarized. The theoretical framework on which the thesis is based, illuminate the background for the government`s proposal on the resource rent tax, and can helps us to illustrate the tax impact on investment and possible changes in company structure.

The government`s suggestion on the resource rent tax is designed in a way which effects the largest companies in the salmon industry the most. It is desirable to introduce a tax-free allowance between 4,000 and 5,000 tons. Several of the smallest players will therefore fall below this limit and avoid this taxation. The base in our calculations is a tax-free allowance of 5000 tons.

The findings in this assignment shows that large and medium companies will pay significantly higher taxes with the resource rent tax on aquaculture and may therefore achieve a larger tax burden. As a result, there is a possibility that companies will choose to restructure to increase their profits. It can make large companies choose to split up into smaller units or smaller companies limiting their operations in order not to become too large and avoid exceeding the tax-free allowance of 5000 tons.

According to the government's proposal for the resource rent tax, the state have calculated assumed proceeds of 3,65 billion Norwegian kroner. If companies choose new adaptations, we can achieve a loss to society in form of lost tax revenue and inefficient utilization of natural resources. If companies find themselves in a position where they do not have the funds to make the necessary investments, it can contribute to inhibit future growth in the industry, and a loss of productivity may occur.

Sammendrag

Regjeringens forslag om grunnrenteskatt på havbruk som ble sendt på høring 28.september 2022 er utgangspunktet for denne bacheloroppgaven. Hensikten med oppgaven er å se på hvilke utslag den nye skatteregelen vil ha for aktører innenfor lakseoppdrettsnæringen. Vi har gjennom forskning dannet oss et bilde av fortjeneste før og etter skatt, for små, mellomstore og store selskaper. Problemstillingen vår er: «**Kan grunnrenteskatten på havbruk føre til et samfunnsøkonomisk tap/ produktivitetstap for Norge**». Vi har satt søkelyset på hva regjeringen ønsker å oppnå med forslaget, og hvordan dette stemmer overens med hvordan beskatningen vil utspille seg i praksis.

For å besvare problemstillingen vår har vi benyttet oss av kvantitativ forskningsmetode. Vi har tatt utgangspunkt i tidligere forskning, og i hovedsak hentet data fra SSB og fiskeridirektoratet i årene 2017 til 2021, dette har dannet et godt grunnlag for våre videre beregninger. Det har blitt foretatt sensitivitets- og scenarioanalyser, for så å oppsummere funnene som har blitt gjort. Det teoretiske rammeverket som rapporten bygger på belyser bakgrunnen for regjeringens forslag om grunnrenteskatt og kan bidra til å illustrere skattens påvirkning på investering og eventuelle endringer som kan komme i selskapsstruktur.

Regjeringens forslag om grunnrenteskatt er utformet slik at det er de største aktørene innenfor laksenæringen som må betale grunnrenteskatt. Det er ønskelig å innføre et bunnfradrag mellom 4000 og 5000 tonn, flere av de minste aktørene vil derfor komme under denne grensen. I våre beregninger har vi tatt utgangspunkt i bunnfradrag på 5000 tonn.

Resultatene våre viser at store og mellomstore aktører vil betale vesentlig høyere skatt med grunnrenteskatten og kan dermed få et økt skattetrykk. Som følge av dette er det en mulighet for at selskaper vil velge å tenke annerledes for å øke sin fortjeneste. Dette kan føre til at store selskaper velger å splitte seg opp i mindre enheter, eller at små selskaper begrenser driften for å ikke bli for store og dermed unngår å overstige bunnfradraget på 5000 tonn.

I henhold til regjeringens forslag om grunnrenteskatt, har staten beregnet antatt proveny til å ligge på 3,65 milliarder norske kroner. Ved at selskaper velger nye tilpasninger kan vi oppnå

et samfunnsmessig tap i forhold til dårlig utnyttelse av tilgjengelige naturressurser og tapte skatteinntekter for staten. Hvis selskaper kommer i en posisjon hvor de ikke har midler til å foreta nødvendige investeringer, kan det bidra til å hemme fremtidig vekst i næringen, og det kan forekomme et produktivitetstap.

Innholdsfortegnelse

Forord.....	1
Abstract	2
Sammendrag.....	4
1.0 Introduksjon.....	9
2.0 Bakgrunn	13
2.1 Oppdrett gjennom tidene	13
2.2 Inntekter fra naturressurser.....	15
2.3 Grunnrenteskatt/institusjoner	16
2.3 Tillatelsesbasert næring:.....	18
2.4 Skattens påvirkning på investering.....	20
3.0 Metode.....	22
3.1 Valg av metode.....	22
3.2 Beregning av grunnrenteskatt basert på NOU 2019:18.....	22
3.3 Sammenligninger i mulige økonomiske utfall av grunnrenteskatt	24
3.4 Mulige feilkilder og kvalitet på data	27
3.4.1 Reliabilitet og mulige feilkilder.....	27
3.4.2 Etisk troverdighet	28
4.0 Data	29
4.1 Kilder.....	29
4.2 presentasjon av data.....	29
5.0 Analyse og funn (Drøfting)	34
5.1 Fortjeneste per tonn med og uten grunnrenteskatt, etter bedriftsstørrelse.....	34
5.2 Scenarioanalyse - fortjeneste per tonn med normpris satt lik salgspris.....	37
5.3 Sensitivitetsanalyse - utfall ved prisforskjell normpris vs. salgspris.....	38
5.4 Scenarioanalyse - tilpassing, store bedrifter blir små for å unngå grunnrenteskatt.	43
5.5 Provenyeffekter	49
5.6 Fremtidig proveny og investerings(u)villighet.....	55
5.7 Faktisk proveny av grunnrenteskatt.....	56
6.0 Konklusjon	58
Litteraturliste	61
Appendix.....	66

Figurliste

Figur 1. Samla førstehandsverdi for akvakultur og fiskeri.

Kilde: Fiskeri- og akvakulturstatistikk, statistisk sentralbyrå og fiskeridirektoratet.

Figur 2. produksjon av atlantisk laks fordelt på produsentland.

Kilde: Kontali

Figur 3. Fortjeneste per tonn etter bedriftsstørrelse satt med og uten grunnrenteskatt.

Egen figur.

Figur 4. Fortjeneste per tonn med og uten grunnrenteskatt, normpris og reell pris satt likt.

Egen figur.

Figur 5. Fortjeneste per tonn ved økende prisforskjell norm- og reell pris.

Egen figur.

Figur 6. Fortjeneste per tonn etter salgsvolum.

Egen figur.

Figur 7. Provenytap ved tilpassing

Egen figur.

Figur 8. Eksportverdi

Kilde: Statistisk sentralbyrå. (2023.c)

Figur 9. Eksport i tonn

Egen figur.

Figur 10. Endring i skatteproveny etter grunnrenteskatt ved trinnvis tilpassing.

Egen figur.

Figur 11. *Akvakulturstatistikk: Matfiskproduksjon av laks, regnbueørret og ørret.*
Fiskeridirektoratet.

Figur 12. Anslag proveny usolgte kvoter 8243 tonn
Egen figur.

Figur 12. Beregning av proveny, grunnrenteskatt
Egen figur.

Figur 13. Prisvariasjon salgpris fersk oppdrettslaks
Egen figur.

Figur 14. Kostnadsutvikling
Egen figur.

1.0 Introduksjon

Havbruksnæringen i Norge har hatt en stor utvikling de siste 60 årene. I denne oppgaven har vi rettet fokus mot fiskeoppdrett og spesielt laksenæringen. På 1960 tallet ble det satt i gang ulike forsøk med oppdrett på ulike typer fisk. Alle forsøk var ikke like vellykket men i 1970 ble det gjennomført suksessfulle forsøk ved å sette ut laks i sjøvann, og dette ble et stort gjennombrudd for laksenæringen i Norge. Vi har sett en stor vekst og en enorm utvikling siden den gang. Omsetningen innen laksenæringen har stadig vært økende og lønnsomheten har vært god. (Regjeringen, 2021). Norge er i dag en av verdens største oppdrettsprodusenter. Hvis vi ser på året 2019 ble det produsert 1 364 044 tonn laks som hadde en førstehåndsverdi på 67 990 millioner kroner. (Statistisk sentralbyrå, 2020.b). Det kan være grunner til å tro at havbruksnæringen vil bli en av Norges viktigste fremtidsnæringer, og laksenæringen er en stor del av dette. (Fisk.no, 2022).

Det norske klimaet er gunstig for fiskeoppdrett. For å bruke norske havområder kreves det tidsbegrensede havbrukstillatelser fra staten, disse tildeles gjennom auksjoner. Tilgangen på lokaliteter i sjøen som er egnet for lakseoppdrett er begrenset, og havbruk tillatelsene inneholder også begrensninger på maksimalt tillatt biomasse. Ut i fra et samfunnsøkonomisk perspektiv bør det produseres mest mulig fisk, til lav kostnad spredd på lokalitetene som er egnet. (Oslo Economics, 2022 s.9).

God lønnsomhet innenfor laksenæringen har ført til at det med jevne mellomrom de siste årene har oppstått diskusjoner rundt beskatning av denne næringen. Bakgrunnen for dette er å innhente utbytte til staten. I 2017 ble det fremmet et politisk forslag av sosialistisk venstreparti om å innføre produksjon og eksport avgift på oppdrett av laks og ørret. I 2018 kunngjorde solbergregjeringen et ønske om å innføre grunnrenteskatt, forslaget bygger på at næringen benytter seg av fellesskapets ressurser og har klart å oppnå stor lønnsomhet. Staten ønsker nå å få sin del av denne fortjenesten. Naturlig nok møtte forslaget om grunnrenteskatt stor motstand fra næringen. (FHF u.å.).

28. september 2022 sendte Jonas Gahr Støre, regjeringen et forslag på høring angående grunnrenteskatt på havbruk. Tanken er at dette forslaget skal tre i kraft ved start av

inntektsåret 2023. (Regjeringen, 2022d s.128). Forslaget som er sendt på høring er utformet på en måte som fører til at det kun er de største aktørene som må betale grunnrenteskatt. Dette innebærer at det gis et bunnfradrag på mellom 4 000 og 5 000 tonn. (Regjeringen 2022a). Denne oppgaven tar utgangspunkt i bunnfradrag på 5000 tonn, som er øvre grense av hva regjeringen har lagt til grunn ved utregning av provenyvirksomheter. (Finansdepartementet, Prop. 1 LS (2022-2023) s.130).

Det som vekket vår interesse for den foreslåtte grunnrenteskatten var tanken om hvor innngripende den vil bli for næringen, i en periode hvor samfunnet generelt er preget av sterk prisøkning og usikkerhet. Forslaget fra regjeringen har også blitt fremstilt i media som forhastet og ikke godt nok utredet. Vi har følgende problemstilling som utgangspunktet for denne oppgaven :

***«Kan grunnrenteskatten på havbruk føre til et samfunnsøkonomisk tap/
produktivitetstap for Norge»***

Gjennom vår bacheloroppgave vil vi bidra til å skape økt forståelse for de praktiske konsekvensene rundt det foreslåtte grunnrenteskattesystemet på havbruksnæringen. Som en sentral faktor for enhver bedrift er lønnsomhet avgjørende for å kunne oppnå satte mål og håndtere utfordringer som kan oppstå i fremtiden. Vi vil undersøke hvordan de nye skattereglene vil påvirke selskaper av ulike størrelser, og om det vil føre til forskjellige konsekvenser for små, mellomstore og store selskaper. I denne sammenhengen vil vi analysere selskaperens fortjeneste før og etter innføring av grunnrenteskatten.

For å danne et god grunnlag for forskningen vår har vi i hovedsak hentet eksisterende data fra SSB og fiskeridirektoratet fra årene 2017 til 2021, og bygge videre på dette. I henhold til regjeringens forslag om grunnrenteskatt vil inntektene fra laks fastsettes basert på normpris, det vil si gjennomsnittlig markedspris for oppdrettslaks. (Regjeringen, 2022a). For å belyse virkningen av grunnrenteskatten på selskapers fortjeneste per tonn, vil vi presentere ulike scenarioer med normpris som er satt lik reell salgspris. Det ses på tilfeller med og uten grunnrenteskatt. Vi vil også vurdere om de nye skattereglene kan påvirke selskapers valg for

fremtiden og om det vil påvirke dagens selskapsstruktur. Videre vil vi undersøke ulike provenyeffekter som kan oppstå som følge av grunnrenteskatten.

En positiv følge av innføring av grunnrenteskatt er at den kan bidra til å øke statens inntekter. Siden grunnrenteskatt er en skatt på økonomisk vinning som oppstår som følge av utnyttelse av naturressurser. (Stranden, 2022). På en annen side kan det også være negative konsekvenser av grunnrenteskatt for visse selskaper, det kan forekomme et økt skattetrykk for disse. (Regjeringen 2022a). Dette kan igjen føre til redusert lønnsomhet for berørte bedrifter og det kan bli nødvendig for dem å kutte ned enkelte kostnader eller investeringer for å balansere regnskapet. En konsekvens av dette kan være at det oppstår et produktivitetstap. Ved innføring av et bunnfradrag per selskap vil små selskaper komme i en annen skatteposisjon enn de store.

Grunnrenteskatten er ikke lønnsomhetsbassert og gjennom vår forskning har det vist seg at selv om bunnfradraget tar hensyn til fortjenesten per tonn, tar ikke selve skatteberegningen hensyn til bedriftens marginer. Dette kan føre til at bedrifter med lave marginer ender opp med å gå i tap til tross for bunnfradraget. Selv om grunnrenteberegningen tar hensyn til andre skatter og avgifter, samt bunnfradrag tas det ikke hensyn til bedriftens fortjeneste eller tap. Dette kan føre til at bedrifter som går i tap og ikke betaler selskapsskatt vil måtte betale en høyere grunnrenteskatt fordi det ikke blir tatt hensyn til fradrag. Dette kan potensielt skape utfordringer for bedrifter med lav fortjeneste, da de kan bli tvunget til å betale en høyere skatt enn det de har råd til. Dermed kan produktiviteten svekkes.

Ut i fra våre forskningsresultater fremgår det at store og mellomstore selskaper oppnår høyere fortjeneste per tonn i forhold til de små før grunnrenteskatt. Med grunnrenteskatt blir fortjenesten til de største selskapene kraftig redusert. Små selskaper med produksjon under 5000 tonn laks vil ikke komme i skatteposisjon, men de har en mindre effektiv drift enn store selskaper fordi de ikke oppnår stordriftsfordeler. Store aktører oppnår en mer effektiv drift men får et vesentlig høyere skattetrykk med grunnrenteskatt. Ved at større aktører får mindre overskudd kan det føre til spekulasjoner i å splitte seg opp i mindre enheter for å komme under grensen for bunnfradraget. Konsekvens av dette er i så fall utilsiktet tapt proveny for

staten fra både grunnrenteskatt, og lavere skattegrunnlag fra bedriftenes overskudd grunnet kostnadsøkning i forhold til produksjon som kommer fra en mindre effektiv drift.

Gjennom prosessen med oppgaveskrivingen har vår forståelse for grunnrenteskatt endret seg. I starten hadde vi et inntrykk av at store aktører ville få et økt skattetrykk, men forskningen vår forespeiler et betraktelig større utslag enn vi hadde forventet. Det kan se ut som at enkelte store aktører vil få store problemer med å opprettholde lønnsomheten, og at dette kan påvirke dem i retning av omstrukturering. Vi har forståelse for at det kan oppstå spekulasjoner rundt regjeringens forslag, at det er forhastet og for svakt utredet. Det har vært stor oppmerksomhet i media rundt dette. Mange aktører fra næringen selv, skatteeksperter og andre har skrevet lange artikler om emnet, og det foreligger mange ulike meninger.

Flere forskere hevder at en må fordele det store overskuddet havbruksnæringen erverver. I følge forsker Maggi Brigham er ikke dagens forslag om grunnrenteskatt nødvendigvis den beste måte å gjøre dette på. Det hevdes også at motstanden forslaget har møtt fra havbruksnæringen kan begrunnes i at det oppleves som en form for dobbeltbeskatning. (Fremstad, 2023). Det hersker også stor uenighet mellom de politiske partiene om hvordan ordningen med grunnrenteskatt bør utformes. (Antonsen et al., 2022)

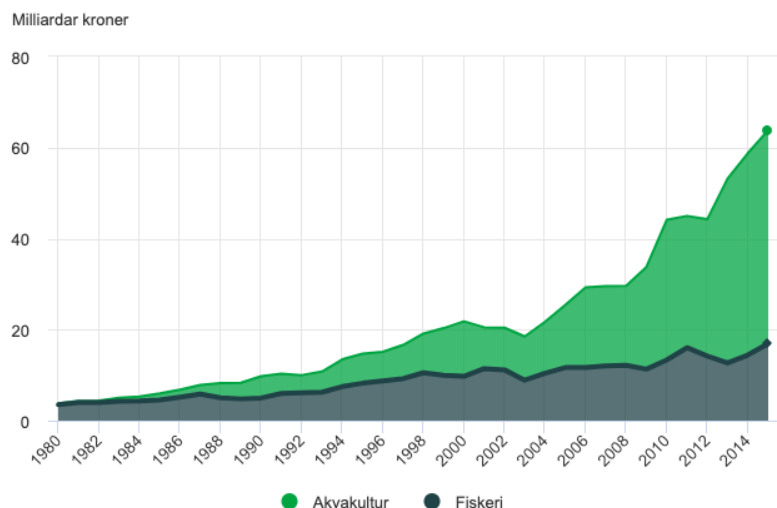
2.0 Bakgrunn

Dette kapittelet representerer et teoretisk rammeverk som denne bacheloroppgaven er bygget på. Teorikapittelet belyser oppdrettsindustriens vekst gjennom en årrekke, og hva som er bakgrunn for myndighetens forslag om grunnrenteskatt på havbruksnæringen. Teorien vil gi en kort innføring i hva dette forslaget innebærer, og vi vil forsøke å belyse hvorfor grunnrenteskatten kan slå ulikt ut for ulike typer selskaper. Teorien benyttes videre som grunnlag i analyse og diskusjonsdelen.

2.1 Oppdrett gjennom tidene

Norge har en lang tradisjon som fiskerinasjon. Det startet med tradisjonelt fiske for at kystbøndene hadde behov for en biinntekt. Men etterhvert ble det satset mer og mer på fiskeoppdrett. (Statistisk sentralbyrå, 2017a). En levedyktig oppdrettsnæringen hadde sin spede begynnelse i Norge på 1970 tallet. Det ble da eksperimentert med oppdrett av regnbueørret og laks i sjøvann. Det ble erfart at fisken vokste raskere, med lavere risiko og lavere driftskostnader i forhold til å drive landbasert oppdrett. Norskekysten viste seg å ha godt egnede temperatur- og strømforhold for fiskeoppdrett. Laksen ble fort den viktigste satsningen. Den hadde større etterspørsel på verdensmarkedet og det var høyere pris på laks i forhold til ørret. (Norges Fiskeri og Kysthistorie (u.å)).

I 1999 så vi for første gang at førstehåndsverdien var større fra oppdrettsnæringen enn innen tradisjonelt fiske.

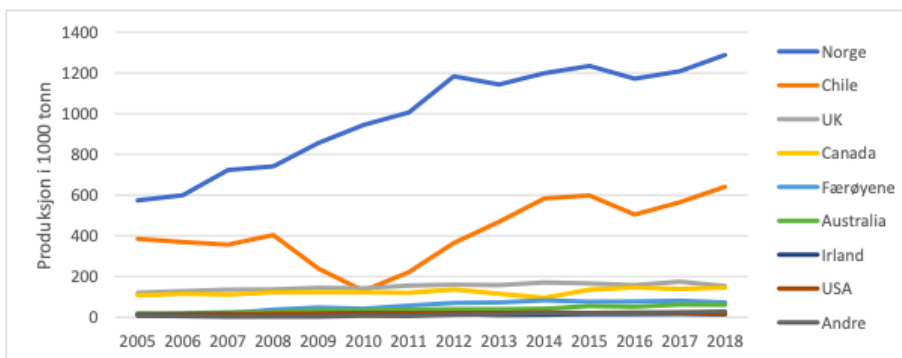
Kjilde: Fiskeri- og akvakulturstatistikk, Statistisk sentralbyrå og Fiskeridirektoratet.

Figur 1. Samla førstehåndsverdi for akvakultur og fiskeri.

kilde: Fiskeri- og akvakulturstatistikk, statistisk sentralbyrå og fiskeridirektoratet.

I 1970 åra ble det satt i gang vitenskapelig arbeid ved universitetet for miljø og biovitenskap i Norge, som omhandler avl på laks og ørret. Forskningsinstituttet Aquaforsk ble opprettet og drev forskning for norsk oppdrett i 15 år, forskningsarbeidet er nå overtatt av kommersielle aktører. (Statistisk sentralbyrå, 2017.a).

Norge har i en årrekke hevdet seg internasjonalt ved produksjon av atlantisk laks. I perioden 2005 til 2018 ser vi at produksjonen har blitt mer enn dobbel så stor. I 2018 produserte Norge 1,3 millioner tonn atlantisk laks. Mens produksjonen i Norge har skutt i været ser vi at andre land som for eksempel Chile ikke har en tilsvarende vekstkurve på produksjon. Det kan være flere grunner til at andre land ikke har samme økning i produksjonsmengde, selv om også de har egnede forhold for lakseoppdrett. Forhold som sykdomsproblemer, økte produksjonskostnader eller restriktiv politikk fra myndighetene kan spille inn. (Misund et al., 2020a), s.38,39)

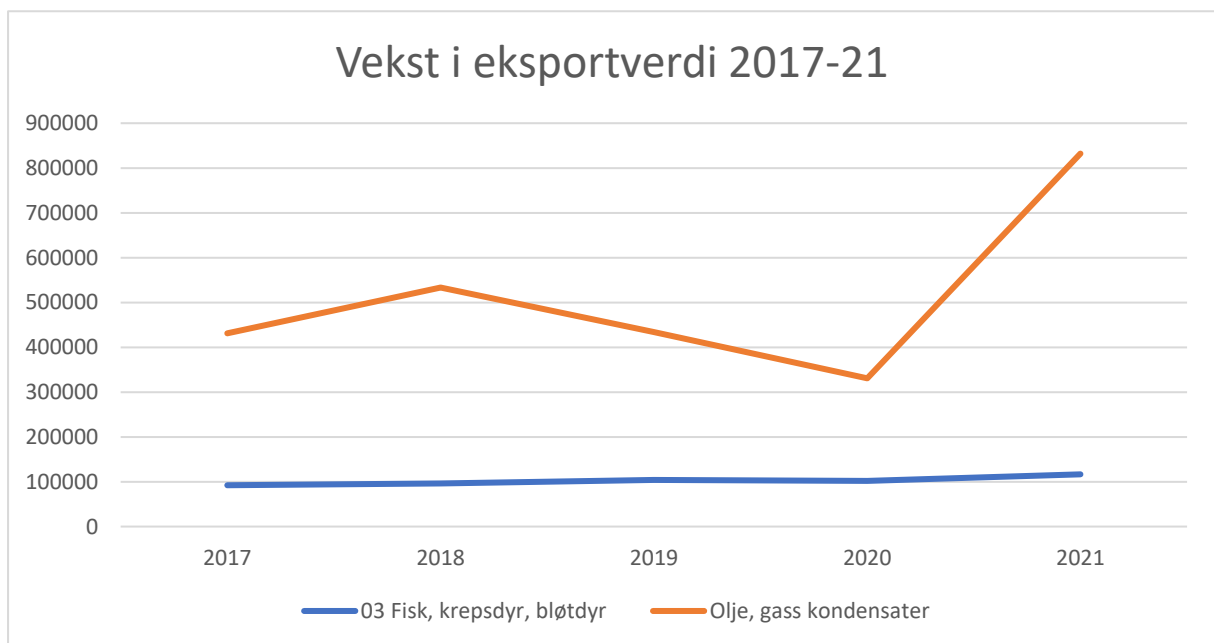

Figur 2. produksjon av atlantisk laks fordelt på produsentland. kilde: Kontali

Blant de ledende landene innenfor lakseoppdrett er Norge ett av de landene som har lavest produksjonskostnader. Dette er noe som kan endre seg over tid, stadig strengere miljøkrav, økende kostnader for å bekjempe lakselus og økte investeringer kan føre til at gapet på produksjonskostnader vil bli redusert mellom Norge og andre konkurrerende land. Dette kan skape redusert konkurransekraft blant norske oppdrettere. En økning i beskatning på havbruk vil bidra til økte totale produksjonskostnader. En grunnskatt i Norge kan bidra til redusert lønnsomhet for oppdrettere. Dette kan igjen påvirke deres økonomiske evne i forhold til igangsetting av nye investeringsprosjekter. (Misund et al., 2020a, s.40,41,42).

2.2 Inntekter fra naturressurser

Norges rikdom er i stor grad knyttet til våre naturressurser. Ved å utvinne og videreforedle landets ressurser har vi skapt oss mye ny kunnskap, ny teknologi og ikke minst store verdier som har kommet hele vår nasjon til gode. Naturressursenes utvikling i kommende år er viktig både for det norske næringslivet og for Norge som et land. (NHO, 2018 s.236). Fra slutten av 1960 årene har olje og gassindustrien tilført Norge betydelige inntekter. Dette har bidratt til å bygge opp den velferdsstaten vi er i dag. For å opprettholde en god velferdsstat er Norge avhengige av å sikre fremtidige inntekter.

Figur 8. Eksportverdi.

Figuren over viser betydelige verdier fra oppdrettsnæringen selv sett i forhold til den store eksportverdien av olje og gass. Man ser og en jevn verdiøkning over årene (Appendix III). Men i motsetning til olje og gass som ikke er fornybare kilder og etter all sannsynlighet en dag vil ta slutt, er fiskeoppdrett derimot en ubetinget fornybar ressursnæring. Ved en fornuftig forvaltning kan denne fortsette å tilføre statskassen store skatteinntekter i fremtiden. Dette forutsetter at det legges til rette for at næringen vil ha gode forutsetninger for å vokse i fremtiden. For å opprettholde veksten er selskapene innen oppdrettsnæringen avhengig av å generere et visst overskudd for å foreta nødvendige investeringer videre.

Landet Norge har verdens nest lengste kystlinje og vi må utnytte mulighetene havet gir oss. I 2018 var Norge nest største produsent av oppdrettslaks i verden. Vi blir regnet som en av

verdens ledende havnasjoner. Ifølge organisasjonen for økonomisk samarbeid og utvikling (OECD) har de havbaserte næringene et stort vekstpotensial (NHO, 2018 s.242). Vi befinner oss i en svært gunstig posisjon fordi vi har tilgang på fisk fra havet som er noe hele verden etterspør. Selv i nedgang og krisetider er fisk et produkt som vil være etterspurt. Stor etterspørsel har ført til rekordvolum og økende eksportverdi. Dette kan være et tegn på at sjømat vil bli en av Norges viktigste fremtidsnæringer. For at landet vårt skal kunne fortsette som en av de ledende sjømatnasjonene i verden er vi avhengig av en fortsatt positiv utvikling og evne til å foreta nye investeringer. For at dette skal kunne skje er det behov for trygge rammebetingelser. (Fisk.no, 2022).

I stortingsmeldingen 16(2014-2015) om forutsigbar og miljømessig bærekraftig vekst i oppdrettsnæringen kan vi lese følgende utsagn : (Meld. St. 16 2014 -2015) «Fra økonomisk teori er det én ting en kan si med sikkerhet om nye vekstmuligheter. Forutsigbar vekst og tilgang til vekst gir størst verdiskaping ...» (s.3). Ifølge professor Finn E. Kydland kan det skape uforutsigbarhet dersom myndighetene til enhver tid fritt kan velge hvordan de vil bruke ulike virkemidler som beskatning og dette kan påvirke måten selskaper tilpasser seg på. Det skapes en usikkerhet som ikke er naturgitt, det er myndighetene som skaper den. Vi kan knytte denne usikkerheten til blant annet innføring av grunnrenteskatt på havbruk. Når skatteinntektene fra petroleumsvirksomheten sannsynligvis vil falle i fremtiden får den norske stat et større behov for økte inntekter fra andre næringer. (Misund et al., 2020a s. 46,47).

2.3 Grunnrenteskatt/institusjoner

Den norske stat deler ut konsesjoner for bruk av naturressurser. For at enkelte næringer benytter ulike naturressurser vil staten ha tilbake en andel av inntektene gjennom skatt og avgiftsordninger. Vi har sett dette i olje, gass og vannkraftindustrien i flere tiår. Vi kan sammenligne dette prinsippet med grunneiere som tar en avgift fra andre som driver jorden for dem. Gjennom grunnrenteskatt ønsker en å sikre seg at verdiene fra naturressurser kommer hele samfunnet til gode. (Stranden, 2022). I henhold til rapporten fra SSB om grunnrenteskatt i norsk akvakultur 2019 er grunnrenteskatt et kjent begrep ved utnyttelse av naturressurser. Når en næring har inntekter fra naturressurser blir grunnrente den avkastningen på arbeid og kapital som går utover markedsmessig avlønning. Utnyttelsen av naturressurser gir en merinntekt i forhold til hva man ville ha tjent med samme type investering i andre virksomheter. (Greaker & Lindholt 2019, s.7).

Det norske klimaet blir regnet som ideelt i forhold til lakseoppdrett. Det oksygenrike vannet i norske sjøområder har egnede strømforhold og gunstige temperaturer med tanke på oppdrett. På grunn av dette vil det i mange tilfeller bli lavere produksjonskostnader for lakseoppdrett i Norge i forhold til mange andre steder. I havbruksnæringen er det derfor mulighet for ekstraordinær avkastning. (Regjeringen, 2022d s.129).

28. september 2022 sendte regjeringen et forslag på høring angående grunnrenteskatt på havbruk. Meningen er at dette forslaget skal tre i kraft ved start av inntektsåret 2023. Faktorer som gir opphav til grunnrente er stasjonerte i Norge. Hvis et selskap beslutter å flytte virksomheten sin til utlandet eller på land, er det åpent for andre aktører å søke konsesjon for så å ta i bruk de samme stedbundne faktorene. (Regjeringen, 2022d s.128). Forslaget om grunnrenteskatt for havbruksnæringen omhandler at grunnrenten skal skattlegges med en sats på 40%. Forslaget gjelder oppdrett av laks, ørret og regnbueørret. Det legges til grunn at inntekter fra laks skal fastsettes på grunnlag av en normpris. Det skal tas utgangspunkt i børspriser på laks når normprisen skal beregnes. Det kan derfor bli vanskelig for oppdrettere å inngå fastprisavtaler. (Regjeringen 2022a).

Både elementet med normpris og påfølgende vegring mot fastpris, som antas å avvike fra normpris, er tatt opp i en rekke høringssvar fra blant annet oppdrettsbransjen. (Finansdepartementet,2023). Ordningen med grunnrenteskatt er basert på lønnsomhet og er ment for å erstatte dagens lønnsomhetsuavhengige produksjonsavgift. Utbyttet staten får av grunnrenteskatten skal fordeles likt mellom stat og kommunesektor (Regjeringen, 2022d s.129).

I skatteforslaget foreslår departementet ett bunnfradrag i grunnrenteskatten mellom 4000 til 5000 tonn på konsernnivå. Dette vil innebære at dess større en aktør er, dess mindre har bunnfradraget å si: Uavhengig av størrelse og antall merder gis bunnfradraget kun en gang. Mellom 65 til 70 prosent av selskapene innen havbruk har samlet tillatelses biomasse under 4000 til 5000 tonn. I følge regjeringens høringsforslag 28.09.2022 kan bunnfradraget betraktes som et sjablong fradrag for kjøp av matfisktillatelse tilbake i tid. Det foreslås at

bunnfradraget skal bli beregnet som et kronebeløp på bakgrunn av gjennomsnittlig fortjeneste per tonn biomasse. (Regjeringen, 2022a).

Fradrag

Beregning av bunnfradrag regnes etter et gjennomsnitt av fortjenesten per tonn, med en grense på 4-5000 tonn til fradrag, satt til 5000 tonn i våre beregninger. Siden grunnrenteskatten beregnes etter beregning av selskapsskatten, er den formelle skattesatsen satt til 51,3 prosent for grunnrente. Dette fører til en effektiv prosentsats på 40 prosent, med en samlet effektiv marginalskatt på 62 prosent. (Regjeringen. (2022), Grunnrenteskatt på havbruk).

2.3 Tillatelsesbasert næring:

Havbruk er en tillatelsesbasert næring og reguleres av forskrifter i Norges lover. Kravet om tillatelse er forankret i lov om aquakultur. Ved bruk av naturressurser må vi ta fordelings og knapphetshensyn i betraktning, derfor ses det som en nødvendighet at det stilles krav om tillatelse. Kystsonen skal forvaltes på en best mulig måte både med hensyn til miljø og optimal utnyttelse. Når et selskap får tildelt en tillatelse vil det si at innehaveren av tillatelsen får mulighet til å drive produksjon på allmenhetens areal i tillegg til å forvalte dyrebare naturressurser. (Fiskeridirektoratet, u.å.c).

Det er historisk sett en stor etterspørsel etter kommersielle matfisktillatelser for oppdrett, men disse er antallsbegrenset og tildeles når departementet bestemmer det. Det er nødvendig å kontrollere oppdrettsnæringen på denne måten, både med tanke på miljø og marked. En tillatelse er stedbundet og gir rett til innehaver å produsere bestemte arter i en viss skala. Tildelinger av tillatelser foregår i et totrinnsystem. I første omgang bestemmer fiskedirektoratet hvem av søkerne som skal få innvilget tillatelse. Denne type tillatelse gir ikke automatisk rett til drift, det kreves også en klarering av lokalitet. Fylkeskommunene er sterkt involvert i denne klareringsprosessen. Når både tillatelse og klarering av lokalitet er i orden kan det fattes vedtak der det utstedes rett til drift. (Fiskeridirektoratet, u.å.c).

Med en tillatelse til å drive fiskeoppdrett følger det en bestemmelse for hvor mye levende fisk tillatelsesinnehaver til stadighet kan ha stående i sjøen, dette omtales som maksimalt tillatt biomasse (MTB) målt i kilo eller tonn. En standard tillatelse for oppdrett av laks, ørret og regnbueørret er på 780 tonn. I enkelte deler av landet som i Tromsø og Finnmark kan en få tillatelser inntil 945 tonn. Et og samme selskap kan inneha flere tillatelser.

(Fiskeridirektoratet, u.å.b). På grunn av begrenset tilgang på lokaliteter i sjø hvor det er mulighet for oppdrettsvirksomhet, og med hensynet til MTB, bør en ut ifra et samfunnsøkonomisk perspektiv fordele produksjonskapasiteten på en fornuftig måte. Det bør produseres mest mulig fisk på en kostnadsbesparende måte for den gitte mengde MTB. (Oslo Economics, 2022 s.9).

Grunnrenteskatten som er beskrevet tidligere vil påvirke marginalavkastningen av tillatelser i tillegg til etterspørsel etter MTB innen oppdrettsnæringen. Det er begrenset lokaliteter i sjø hvor man kan få tillatelse til oppdrettsvirksomhet, og dette danner grunnlaget for grunnrenteskatten. Produksjonskapasiteten kommer til uttrykk via marginalavkastning at et ekstra tonn MTB. Sett fra et samfunnsøkonomisk perspektiv burde marginalavkastningen av et ekstra tonn MTB være lik for alle aktører som innehar tillatelser. (Oslo Economics, 2022 s.9). Ved innføring av nye regler for grunnrenteskatt kan dette påvirke marginalavkastningen av tillatelser. Hos små selskaper som holder seg under bunnfradraget vil marginalavkastningen ikke påvirkes, det vil sannsynligvis også være lik etterspørsel etter produksjonskapasitet hos små aktører. Store selskaper som derimot vil bli påvirket av de nye skattereglene vil få lavere marginalavkastning av ny produksjonskapasitet. Dette kan gi utslag i at produksjonskapasitet blir mindre verdt for store selskaper og mer verdt for små. Det kan oppstå en situasjon i oppdrettsnæringen der store selskaper ønsker å selge produksjonskapasitet på grunn av lavere marginalavkastning og denne kapasiteten vil bli kjøpt opp av mindre selskaper. Ved at produksjonskapasitet blir flyttet på denne måten kan ses på som et samfunnsøkonomisk tap fordi det store selskapet kunne ha oppnådd høyere avkastning ved å utnytte produksjonskapasiteten til fulle på grunn av stordriftsfordeler. (Oslo Economics, 2022 s.10).

Ved innføring av et høyt bunnfradrag per selskap kan små selskaper komme i en annen skatteposisjon enn de store. Bunnfradraget kommer på konsernnivå, uavhengig av antall

tillatelser og oppdrettsanlegg. (Oslo Economics, 2022 s.9). Det kan oppstå en situasjon hvor en gruppe selskap har større avkastning av innsatsfaktorer enn en annen gruppe innenfor samme næring og vi kan få en form for ubalanse. (Oslo Economics, 2022 s.10).

Frem til 2002 ble havbrukstillatelser utdelt til ulike aktører gratis. Mellom 2002 og 2012 mottok staten et forholdsvis lite vederlag fra selskaper som fikk tildelt tillatelser. Etter 2012 har aktørene i markedet måtte betale markedspris for havbrukstillatelser. Det er ikke før de siste 20 årene at nordnorske oppdrettere har blitt prioritert ved tillatelsesutdelinger, vi kan derfor si at i Sør-Norge har aktører totalt sett fått rimeligere tillatelser enn aktører i nord som i hovedsak har handlet til markedspris. (Misund et al., 2020a s.134,135).

2.4 Skattens påvirkning på investering

Bunnfradraget fastsettes hvert enkelt år som et kronebeløp i statsbudsjettet. Et budsjettvedtak som blir gjort av et storting kan omgjøres i et senere storting. I behandling av et statsbudsjett kan et bunnfradrag justeres både opp og ned. Det vil derfor herske stor usikkerhet i forhold til om bunnfradraget vil endres fremover i tid. Dette kan skape usikkerhet for selskaper i forhold til investering og fremtidig verdiskapning i næringen. (Oslo Economics, 2022 s.6).

Et høyt bunnfradrag kan føre til at store selskaper vil splitte seg opp i flere men mindre effektive selskaper. På denne måten kan de mindre selskapene komme under grensen for bunnfradrag. Ved at det foregår fisjon av selskap kan det føre til at selskaper får samlet redusert overskudd før skatt men allikevel høyere samlet overskudd etter skatt. Det vil bli en vurderingssak om det lønner seg for store virksomheter å gå bort i fra dagens struktur og dele seg opp i mindre enheter. I et marked som er preget av like rammevilkår for alle aktører vil det være naturlig at den mest effektive strukturen er det selskapene vil strekke seg mot. Regler som skaper ulike rammevilkår kan frembringe tilpasninger som er mindre effektive. Dette kan føre til redusert verdiskapning for hele markedet. Ringvirkninger av dette kan være svekket konkurransekraft internasjonalt for den norske havbruksnæringen. (Oslo Economics, 2022 s.7).

En innføring av grunnrenteskatt for laksenæringen kan muligens trigge utflagging til andre land. Det kan bli attraktivt og flytte oppdrettsnæringen til land som Chile og USA som er uten denne type avgifter som er forespeilt at Norge vil få. (Berglihn. & Ytreberg, 2018). Langs kysten av Norge har vi store utfordringer med å skape bærekraftige samfunn. Vi trenger produktive bedrifter også langs kysten og vi ser at dette kan være vanskelig å få til for mange kystsamfunn. Høyproduktive og høytlønnede arbeidsplasser er et av fundamentene for bærekraftige lokalsamfunn. Havbruk er den næringen som kan skape flest arbeidsplasser med relativt høye lønninger langs store deler av kysten. (Misund et al., 2020a s.126). Vi ser at investeringsnivået i havbruk har steget betraktelig de senere årene. Oppdrettsnæringen har hatt store utfordringer knyttet til sykdom, lakselus, algeoppblomstring og rømming. Investering i ny teknologi har vært nødvendig for å kunne få bukt med dette. I tillegg vil det forekomme naturlige svingninger i markedet så aktører må ha midler til å foreta tilpasninger. Det kan derfor ses på som nødvendig at oppdrettsnæringen er avhengig av stor lønnsomhet på grunn av nødvendige nye investeringer i årene fremover. Det viser seg at mange finansieringsinstitusjoner er skeptiske til å investere i lukket teknologi på grunn av høy risiko. Mange selskaper vil derfor være avhengige av egenkapital for å kunne finansiere denne nye og innoverende teknologien. (Misund et al., 2020b s.16).

3.0 Metode

Formålet med forskning er å komme frem til ny og sann kunnskap. Det finnes ulike metoder og fremgangsmåter innen forskning. Valgt problemstilling er avgjørende for hvilke fremgangsmåte og forskningsmetode man velger å bruke. Fremgangsmåten som velges må være egnet til å belyse spørsmål man ønsker å finne svar på. Ingen forskningsmetoder er perfekte og i alle metoder finnes det styrker og svakheter. Vi vil her presentere metoden vi har valgt for å kunne besvare våre forskningsspørsmål på en best mulig måte. Vi vil også beskrive mulige feilkilder og etisk troverdighet.

3.1 Valg av metode

Vår forskning faller inn under samfunnsforskning, for å besvare valgt problemstilling er vi avhengig av å innhente kvantitativ informasjon som består av kalde harde fakta. Vi ønsker å finne svar på hvordan små, mellomstore og store selskaper vil bli påvirket av regjeringens forslag om en grunnrenteskatt på oppdrett av laks og ørret. Vi skal designe en undersøkelse, foreta analyser, tolke og presentere resultater vi har kommet frem til. Det ses på eventuelle avvik fra en faktisk nåsituasjon for ulike selskaper til en fremtidig situasjon. Vi utfører forskning på reduksjon i skatteprovenyet for de største aktørene. Det vil bli utført sensitivitetsanalyser og scenarioanalyser for å belyse ulike fremtidige utfall grunnet grunnrenteskatt, for aktører innen lakseoppdrett næringen.

3.2 Beregning av grunnrenteskatt basert på NOU 2019:18

Fra regjeringens høringsnotat 28. September 2022, er utkastet som ligger til grunn for beregningene. Innføring av grunnrenteskatt på havbruk fra 1. Januar 2023:

Effektiv skattesats 40%

Den formelle skattesatsen på grunnrente: 51,3%

Dette er tilsvarende betingelser som innen energi/olje&gass.

Andre betingelser:

Bunnfradrag settes på 4-5000 tonn. Her er 5000 tonn lagt til grunn, som er maksimalt bunnfradrag. Konsernet gis bunnfradrag, som tilsier at man kun får fradraget en gang uavhengig av størrelse og antall oppdrettsanlegg. Gjelder for laks og ørret, samlet produksjon.

Grunnrenteinntekt settes etter faktiske priser, det vil si etter Nasdaq. Settes her etter årlig gjennomsnitt. Oppdrettere har som regel fastpris. Høringsnotatet omhandler ikke noen form for tilnærming til reell salgspris, det forutsettes derfor at prisen som ligger til grunn for beregning av grunnrenteskatt følger spotpris, det vil si markedspris satt etter Nasdaq.

Fradrag:

Driftskostnader er fradragberettiget

Produksjonsavgift og naturressursskatt er fradragberettiget 100%.

Selskapsskatt trekkes fra på linje med andre fradrag.

Med bakgrunn i dette kan faktisk grunnrenteskatt beregnes:

Driftsresultat

- Selskapsskatt 22%
- Bunnfradrag 5000 tonn x (pris Nasdaq)
- = Netto grunnrenteinntekt
- Netto grunnrenteinntekt X Formell grunnrenteskattesats 51,3%
- naturressursskatt
- Produksjonsavgift
- = grunnrenteskatt

Hvordan grunnrenteskatten beregnes ut fra gjeldende proposisjon

Produksjonsinntekt (basisverdi)*

- Kjøp av innsatsvarer og tjenester (produktinnsats)
- = Verdiskaping (bruttoprodukt i basisverdi)
- + Produktspesifikke skatter
- Produktspesifikke subsidier
- Lønnskostnader
- Kapitalkostnader (kapitalslit + normalavkastningen på kapitalen i næringen)
- Ikke-næringsspesifikke skatter fratrukket ikke-næringsspesifikke subsidier

= Grunnrente

Metode for å beregne grunnrenteskatt (Regjeringen. NOU 2019:18, Side. 128)

*Produksjonsinntekt er spotpris i markedet, ikke reell salgspris for den enkelte aktør.

3.3 Sammenligninger i mulige økonomiske utfall av grunnrenteskatt

Ettersom vi henter inn tall fra ulike kilder regner vi alle tallene til forholdstall. I oppgaven bruker vi benevnelsen tonn. Dette er nødvendig slik at tall fra ulike kilder blir sammenlignbare, og det blir da mulig å gjennomføre ønskede analyser. For å se på effektene av grunnrenteskatten starter vi med å se på fortjeneste per tonn med og uten grunnskatt. For å undersøke dette er vi avhengige av å innhente sekundærdata. Vi har hentet data fra fiskeridirektoratet, SSB og regjeringen. Disse instansene ser vi på som pålitelige kilder som har registrert data på disse områdene i en årrekke.

Selv om vi har data tilgjengelig i forholdsvis lang tid tilbake synes det mest nærliggende og se på årene 2017-2021, altså i nyere tid. For å gjøre nødvendige beregninger settes det opp brutto grunnrenteinntekter, som er det samme beløpet som driftsinntekt. For å finne netto grunnrenteinntekt som er den andel av inntekter som skal beskattes med grunnrenteskatt trekkes det fra selskapsskatt, driftskostnader, og bunnfradrag som i denne oppgaven er satt maksimalt til 5000 tonn. Verdien av bunnfradraget er normpris, satt etter årlig snittpris beregnet etter ukentlige priser fra statistikk. Netto grunnrenteinntekt blir da beregnet med sats på 51,3%.

Grunnrenteskatt blir da dette beløpet minus selskapsskatt, naturressursskatt og produksjonsavgift. Investeringskostnader kan og føres til fradrag, men ser ikke dette som aktuelt, da dagens investering uansett vil være skattepliktig for fremtidig grunnrenteskatt. Fortjenesten per tonn blir da resultat minus ovennevnte skatter, delt på salg i tonn inkludert verdien i de 5000 tonn i bunnfradrag.

Kalkyle grunnrenteskatt eksempelbedrift

	Eksempel stor aktør
Driftsresultat/skattegrunnlag	430 793 922
Selskapsskatt (22%)	94 774 663
Salg i tonn	23 076
Mengde etter fradrag 5000 tonn	18 076
Snittpris per tonn	61 305
Fortjeneste per tonn	14 561
Bunnfradrag i KR av 5000 tonn	72 805 989
Netto grunnrenteinntekt (res-selsk.skatt-bunnfradrag)	263 213 270
Beregningsgrunnlag grunnrenteskatt	263 213 270
Gr.lag Grunnrenteskatt sats (40%, formell 51,3%)	51,30 %
Grunnrenteskatt før fradrag	135 028 407
Naturressursskatt (0,6kr pr kg)	13 845 808
Produksjonsavgift (0,6kr pr kg)	13 845 808
Grunnrenteskatt etter fradrag	107 336 791
Resultat etter skatter og avgifter U.Gr.rente	308 327 642
Resultat etter skatter og avgifter M.Gr.rente	200 990 851
Fortjeneste per tonn uten grunnrenteskatt	13 361
Fortjeneste per tonn med grunnrenteskatt	8 710

I dette regnskapet vil vi se effekten av en innføring av et bunnfradrag på 5000 tonn. Vi vil finne forskjeller på hvordan det vil påvirke små, mellomstore og store selskaper innen lakseoppdrett. For å skape oss et reelt bilde av forskjeller som vil oppstå og for å ha et sammenligningsgrunnlag, har vi utført beregninger på flere selskaper innen hver av de ulike kategoriene. For 2021 var det 53 små, 6 mellomstore, og 22 store selskaper i statistikkgrunnlaget fra Fiskeridepartementet.

Vi har foretatt en sensitivitetsanalyse. Denne type analyse gjør det mulig å lage prognoser ved hjelp av allerede eksisterende data. En sensitivitetsanalyse er en undersøkelse for hvor følsom en resultatvariabel er for endringer. (Stavseth, 2023). I vår analyse undersøker vi utslag ved økende prisforskjell på 1000kr, 2000kr, 3000kr og 4000kr per tonn mellom normpris og salgspris. Vi endrer parametere for normpris og de andre parametere holdes konstante. Resultatet blir presentert i form av kroneverdi.

Det vil bli sett på ulike utfall ved prisforskjell der selskaper selger til en satt skattemessig normpris eller faktisk salgpris. Salg ved normpris vil selvsagt være mer forutsigbart, og kan til en viss grad skape en form for ro i markedet, men det kan være vanskelig å fastsette priser som gjenspeiler reell inntekt. Prisene varierer i løpet av året, og er ikke nødvendigvis lik for alle aktører og kvaliteter. Å operere med salgpris vil skape mye større variasjoner i verdisettingen. Vi har innhentet salgspriser for årene 2017 til 2021 fra Fiskeridirektoratet for å finne grunnrenteskatt satt etter normpris og reell salgpris, som finnes i bedriftenes regnskapstall.

Det er i tillegg fornuftig å se på scenarier ved varierende avvik mellom prisen denne skatten er beregnet ut fra i forhold til hva bedriftene faktisk får ved salg. Her kan man se konsekvensene av selv små forskjeller i pris. Det ses på prisforskjell mellom salgpris og Nasdaq, som er det elektroniske aksjemarkedet skatten skal beregnes ut i fra, samt resultat med og uten grunnrenteskatt og fortjeneste per tonn. Fortjenesten per tonn kan gi sammenligningsgrunnlag for å videre se om størrelsen på bedriften har noe og si i denne sammenhengen. Dette grunnet at grunnrenteskatten har et bunnfradrag *per konsern* som kan føre til insentiv til å splitte opp driften for de store aktørene.

Ved en eventuell oppsplitting kan resultatet bli at selskaper får mindre effektiv drift, og dette kan bli vist gjennom fortjeneste per tonn for mellomstore og store selskaper. Vi foretar våre beregninger ut ifra tilgjengelige tall og tidligere forskning.

Scenarioanalyse er et nyttig verktøy for å belyse ulike utfall i en sak og kan brukes for langsiktig planlegging for å beskrive fremtidsbilder. Det er et egnet verktøy når det er store svingninger i rammebetingelsene (Revisjonsforeningen, u.å). Ved den nye skatteregelen vil selskaper ha behov for å foreta nødvendig planlegging for fremtiden, i og med at det vil komme store svingninger i normpris vs. salgpris. Ved å sette en «Worst case scenario» der alle store aktører splittes opp og får full uttelling av bunnfradrag, vil man se mulige konsekvenser av insentivet som blir gitt med grunnrenteskatten. Våre beregninger tar utgangspunkt i snitt-tall for små og store selskaper. Selv om det ikke er sannsynlig at alle store selskaper kommer til å endre selskapsstruktur, vil det likevel kunne vise provenytnap for staten grunnet mindre effektiv drift, samt at den ønskede grunnrenteskatten ikke vil kunne hentes inn.

En situasjon som kan komme til å inntreffe, er hvordan aktørene vil innrette seg fremover. Ved å starte mange små bedrifter som er juridisk adskilt istedenfor færre men større bedrifter, unngår man grunnrentebeskatning. Dette på bekostning av høyere kostnader per tonn.

Det blir regnet på krysningpunkt hvor tilpassing blir såpass stor at den utligner provenyeffekten av grunnrenteskatt. Dette med hensyn på provenytap av grunnrenteskatt samt provenytap av mindre effektiv drift i småskala-bedrifter med påfølgende redusert selskapsskatt.

3.4 Mulige feilkilder og kvalitet på data

I denne delen av rapporten skal vi beskrive muligheten for eventuelle feilkilder og at kvaliteten på data kan variere. Det finnes også etiske retningslinjer man må holde seg innenfor i all type forskning.

3.4.1 Reliabilitet og mulige feilkilder

Kildene våre er hentet fra internett, rapporter og fagbøker. Dette er offentlig informasjon som er tilgjengelig for alle. Ettersom oppgaven vår bygges på sekundærdata, er det viktig å benytte seg av pålitelige kilder, vi har derfor valgt å innhente tall fra Fiskeridirektoratet, SSB, Regjeringen, og Oslo Børs. Dette anses som kredible kilder, så reliabiliteten kan derfor ses på som ganske høy. Dette er seriøse aktører som har utført et faglig sterkt arbeid nedfelt i tilgjengelige data. Så vi vil derfor anta at innhentede data er grundig utarbeidet. Dette har skapt et godt utgangspunkt for vår forskning.

Målet med forskning er å komme frem med ny og sann kunnskap, det som kan svekke denne kunnskapen er tid. Alle forskningsresultat må ses på som en midlertidig sannhet. Det kan stadig dukke opp ny informasjon som kan forårsake at fenomenet som forskes på vil endre seg. (Thrane, 2018 s.19). Enkelte momenter vi har forsket på kan mulig ha endret seg etter at vi innhentet informasjon.

Den størrelseskategoriserte undersøkelsen fra fiskeridirektoratet antas å være representativ for hele det markedet med hensyn til provenyberegninger. Volumet i tonn i denne undersøkelsen ses som stort nok for å ha reliabilitet.

3.4.2 Etisk troverdighet

I kvantitativ forskning har forskere et faglig ansvar og forskningen skal være preget av vitenskapelig troverdighet. Det vil være færre innslag av feilfaktorer i kvantitativ forskning enn i kvalitativ forskning, fordi kvalitativ forskning gir større mulighet for tolkning. Også innen kvantitative metoder er det mulig for forsker å manipulere data. Forskere må opptre rederlig, ærlig og troverdig slik at konklusjonene som trekkes er reelle. Kvantitativ forskning skal være preget av etisk troverdighet. (Kaiser, 2015).

4.0 Data

I kapittel fire vil vi presentere hvilke data vi har brukt som utgangspunkt for denne bacheloroppgaven, og hvordan vi har benyttet oss av de ulike dataene.

4.1 Kilder

Data er hovedsakelig innhentet fra kilder som Fiskeridirektoratet, Statistisk Sentralbyrå, samt årsmeldinger og regnskapstall fra forskjellige bedrifter i fiskeoppdrettsbransjen. For at vi skulle kunne skape oss et mer helhetlig bilde av utviklingen i bransjen ble det fokusert på tall fra årene 2017-2021. Vi har foretatt ulike snittberegninger basert på disse tallene. På grunn av hendelser i oppdrettsbransjen og store variasjoner i salgspris, ble det funnet mest hensiktsmessig å bruke snitt-tall istedenfor enkeltårs tall. For å skaffe oss et mer helhetlig bilde og unngå forvrengning av dataene.

Videre ble grunnlaget for våre beregninger av grunnrenteskatt lagt til grunn i henhold til regjeringens NOU 2019:18 (Norges Offentlige Utredninger), slik den lå til høring av 04. januar 2023. NOU 2019:18 fremstiller en grundig innføring av havbruksnæringen og utfordringer knyttet til den nye beskatningen. (Regjeringen, NOU 2019:18). Vi anså det som hensiktsmessig å bruke blant annet dette som utgangspunkt for våre beregninger av grunnrenteskatt for selskapene i denne sektoren.

4.2 presentasjon av data

Vi har benyttet oss av statistikk «størrelsesgrupper» fra Appendix I A, hentet fra fiskeridirektoratet. Statistikken her tar utgangspunkt i å inndele bedriftene i størrelsesgrupper for å ytterligere sammenligne hvilke konsekvenser grunnrenteskatten kan få i forhold til bedrifters størrelse. En viktig faktor å nevne her er at i våre beregninger blir bunnfradraget satt på 5000 tonn og dette blir det ikke beregnet grunnskatt av. Bunnfradraget er satt på konsernivå, som betyr at det er kun ett fradrag på 5000 tonn per konsern, uavhengig av antall merder og lokasjoner. Ut i fra dette beregnes skattegrunnlag i de forskjellige størrelsesgruppene og dette har vi brukt som grunnlag for beregninger av grunnrenteskatt (appendix I B). Vi ønsket å danne et detaljert bilde av hvordan den foreslåtte skatten påvirker ulike selskaper i ulike størrelser innen oppdrett bransjen.

Når det gjelder størrelsesgrupper, er det stor variasjon blant store bedrifter, der det er noen få bedrifter som er langt større enn resten av oppdretterne. Utsagnet «store bedrifter» må ses i den sammenheng. Statistikk «Kostnader etter størrelse» er i samme utvalg som «størrelsesgrupper», og viser hvordan produksjonskostnader varierer etter størrelse. Videre er det beregnet årlig snittpris basert på ukentlige spotpriser fra Statistisk Sentralbyrå, til bruk ved beregninger og anslag i forhold til fortjeneste, skatter og avgifter og eventuell grunnrenteskatt.

For å foreta beregninger av grunnrenteskatt ble det regnet ut snittpriser ut ifra tilgjengelig statistikk for salgspris på oppdrettsfisk. Det brukes snittpriser for mer nøyaktige utregninger på grunn av variasjoner som har vært i bransjen i ulike år. Det ble brukt priser for laks i våre snittberegninger da det hovedsakelig er laks som selges, samt at kilopris ikke har stor variasjon mellom artene laks og ørret. Det kan forekomme variasjoner i priser mellom forskjellige regioner eller markeder, men disse snittprisene representerer prisnivået for oppdrettslaks som helhet.

Kilopris, snittregnet fra kildetabell

Snitt 2017	Snitt 2018	Snitt 2019	Snitt 2020	Snitt 2021
61,31	61,22	60,86	57,48	59,23

SSB 03024: Eksport av oppalen laks, etter varegruppe, uke og statistikkvariabel

Kostnader er snittberegnet for samme årene (2017-2021), etter samme størrelsesorden for bedriftene. Det er variasjon over årene, der store kan ha høyere kostnader enn små grunnet uforutsette omstendigheter, men i snitt som vist i tabellen over, har store bedrifter lavere produksjonskostnader enn de små. Mellomstore bedrifter ser ut til å ha høyest kostnader. Det er usikkert hvorfor, men det lave antallet respondenter i denne gruppen kan føre til at tallene ikke er like representative som i de andre gruppene, og derfor ikke være like relevante i forhold til reliabilitet.

Kostnadsberegninger for produksjon etter bedriftsstørrelse i NOK

	2017	2018	2019	2020	2021	5-årig snitt
Små selskap						
Sum kost pr. kg	34,30	37,07	39,52	40,86	40,91	38,53
Mellomstore selskap						
Sum kost pr. kg	35,16	37,38	41,23	43,80	41,23	39,76
Store selskap						
Sum kost pr. kg	33,39	32,75	37,32	39,48	41,90	36,97

Kilde: Fiskeridirektoratet lon-mat11-kostnad-pr-kg

Som det fremgår av tabellen ovenfor viser kostnadsbilde tydelig at store aktører innen oppdrettsbransjen har hatt en lavere produksjonskostnad og en lavere gjennomsnittskostnad når vi ser dette over en femårs-periode. Dette kan tolkes som et resultat av at store bedrifter oppnår stordriftsfordeler. Små aktører har ikke mulighet til å oppnå de samme fordelene. Spesielt for store aktørene ser vi en kraftig kostnadsøkning fra 2018 til 2019, men på tross av dette var den likevel lavere enn kostandene for de små aktørene i 2019. På bakgrunn av dette kan det se ut som at større aktører var i bedre stand til å håndtere utfordringene som påvirket produksjonskostnadene dette året.

Kostnadsberegninger utvalgte produksjonskostnader snitt 2017-21 i NOK pr tonn

	Snitt 2017-21
Små selskap (1-9 tillatelser)	
Smoltkostnad pr. Tonn	4644
Fôrkostnad pr. Tonn	15879
Forsikringskostnad pr. Tonn	208
Mellomstore selskap (10-19 tillatelser)	
Smoltkostnad pr. Tonn	4497
Fôrkostnad pr. Tonn	16688
Forsikringskostnad pr. Tonn	222
Store selskap (20 eller flere tillatelser)	
Smoltkostnad pr. Tonn	3602
Fôrkostnad pr. Tonn	15239
Forsikringskostnad pr. Tonn	127

Kilde: Fiskeridirektoratet lon-mat11-kostnad-pr-kg

I tabellen over vises utvalgte kostnader som antas å ha størst betydning når det gjelder å oppnå stordriftsfordeler og forhandlingsmakt i oppdrettsbransjen. Kostnadene som er fremvist i tabellen inkluderer hovedsakelig kostnader knyttet til innsatsfaktorer som direkte påvirker produksjonen. Ved å analysere disse kostnadene kan vi få en indikasjon på hvilke faktorer som bidrar til å gi større aktører en fordel. Det er viktig å merke seg at det kan være andre faktorer utenom dette som vil påvirke stordriftsfordeler og forhandlingsmakt.

På bakgrunn av innhentede statistikker, er det utarbeidet egne tabeller med utregninger for å frembringe effekter av grunnrenteskatten. Disse er satt etter kriterier for å danne sammenligninger. (Appendix IV, A-B). Da grunnrenteskatten har størst følger for de største bedriftene, er det satt opp et scenario der regjeringens foreslåtte normpris på skatt varierer trinnvis fra den faktiske salgsprisen. Tabell (Appendix V, A-B) viser hvordan dette eventuelt fører til underskudd for bedriften.

I tenkte tilfeller der bedrifter foretar vurderinger i forhold til det å tilpasse sin størrelse, kan det forekomme at det dannes flere nye bedrifter i størrelsesorden under bunnfradraget og at de bevisst frastår muligheten til å vokse seg store. For å vise effekter fra ulike scenarier der bedriftene justerer sin størrelse er det utarbeidet en tabell i Appendix VI. Tabellen viser antatt effekt på grunnrenteskatten ved ulike størrelser på selskaper og tilhørende reduksjon i selskapsskatt grunnet antatt dyrere drift. Vi vil fremstille et bilde av det totale skattetrykket for selskaper i ulike størrelser.

Det er satt opp forskjellige scenarier i forhold til hvilken pris som skal ligge til grunn for grunnrenteinntekt som beregningsgrunnlag for grunnrenteskatten. Dette gir forskjellige utslag.

Grunnrenteskatt satt etter normpris, fortjeneste per tonn

	2017			2018			2019			2020			2021		
	Små	mellom	store	Små	mellom	store	Små	mellom	store	Små	mellom	store	Små	mellom	store
Fortjeneste	13 115	13 158	14 561	10 698	11 653	14 155	10 400	8 695	12 343	4 462	5 194	7 384	6 202	7 389	7 375
Fortjeneste med Gr.renteskatt	11 915	9 156	8 710	9 498	7 909	7 835	9 200	5 679	7 020	3 262	3 340	4 090	5 002	4 693	3 987

Tabellen som blir presentert over viser hvordan grunnrenteskatten blir i forhold til fortjeneste, der bedriftene har reelle salgsinntekter i forhold til grunnrenteskattens snittprisberegnete salgspris. Dette gir en indikasjon på bedriftens inntjeningsevne og hvor mye av fortjenesten som vil forsvinne med grunnrenteskatt.

Ved å se på tabellen under kan det observeres en høyere fortjeneste hos bedriftene da dette baserer seg på samme pris som grunnrenteskatten, som er spotpris. Her ser vi en forskjell mellom reell fortjeneste og spotpris som kan indikere at bedriftene faktisk tjener mindre enn de ville gjort hvis de hadde solgt fisken til spotpris. En mulig forklaring på dette kan være bedriftens strategier for prissetting. Dette kan forklares og sannsynliggjøres ved bruk av fastpriser til kundene.

Grunnrenteskatt satt etter samme pris i skattegrunnlag som reell salgspris

	2017			2018			2019			2020			2021		
	Små	mellom	store	Små	mellom	store	Små	mellom	store	Små	mellom	store	Små	mellom	store
Fortjeneste	21 062	20 391	21 776	18 835	18 597	22 211	16 647	15 309	18 363	12 961	10 672	14 039	14 291	14 042	13 519
Fortjeneste med Gr.renteskatt	19 862	14 189	13 026	17 635	12 622	12 294	15 447	9 999	10 444	11 761	6 863	7 777	13 091	8 920	7 307

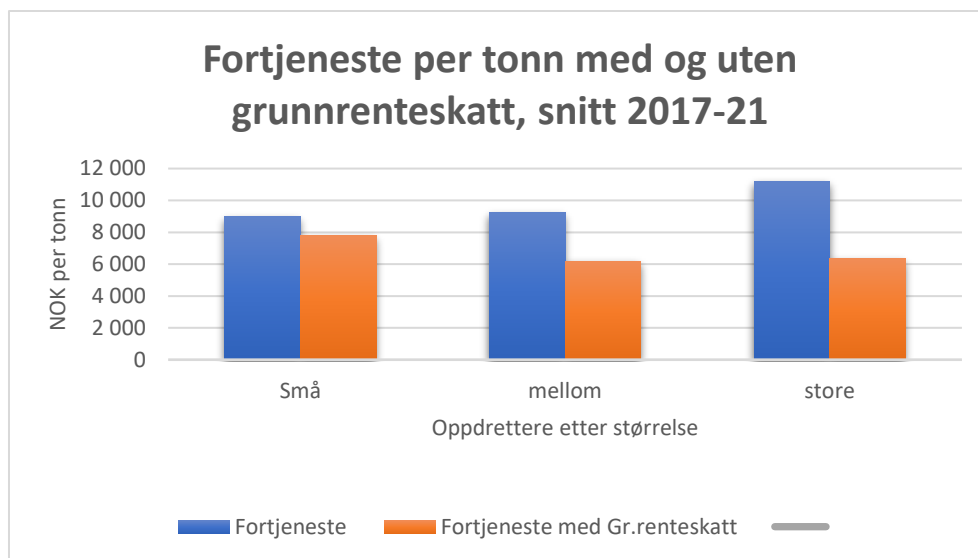
Ved et regime av grunnrenteskatt der prisen er satt etter spotpris, ønsker ikke leverandørene binde seg til fastpris. (Ogre, 2022).

5.0 Analyse og funn (Drøfting)

I kapittel 5 foretar vi sensitivitetsanalyse og scenarioanalyser og peker på ulike funn som har kommet frem i forskningen vår. Vi starter med å presentere hvordan grunnrenteskatten kan påvirke selskaper i ulike størrelser og hvilke utfall vi vil se når vi sammenligner normpris vs. salgspris. Vi presenterer ulike scenarioer for hvordan store selskaper kan tilpasse seg de nye skattereglene.

5.1 Fortjeneste per tonn med og uten grunnrenteskatt, etter bedriftsstørrelse

Det er tydelig at ikke alle selskaper innen laksenæringen vil komme i samme skatteposisjon ved innføring av et bunnfradrag på 5000 tonn. Små selskapers avkastning per tonn, eller gjennomsnittsavkastning, vil ikke påvirkes i særlig stor grad. For de store selskapene som kommer i skatteposisjon for grunnrenteskatt vil avkastningen av stor produksjonskapasitet bli lavere i forhold til slik det har vært før det nye skatteforslaget.

Figur 3. Fortjeneste per tonn etter bedriftsstørrelse satt med og uten grunnrenteskatt.

Som vi kan lese ut ifra figur 3, ser vi at de blå søylene som representerer fortjeneste før grunnrenteskatt, at fortjenesten går opp pr. tonn etter størrelsen på bedriftene. Store selskaper har en markant større fortjeneste per tonn enn de små og mellomstore selskapene. En grunn til dette kan være bedre betingelser på innsatsfaktorene. Det er lettere å oppnå mer effektiv drift og bedre betingelser på innkjøp og leveringsavtaler når en opererer med større kvantum.

De orange søylene representerer fortjeneste med grunnrenteskatt. Søylene for fortjeneste går da i motsatt retning. Fortjenesten for store og mellomstore selskaper går markant ned på grunn av grunnrentens bunnfradrag. Et slikt fradrag vil ha lite og si for det totale volumet i store selskapene. I små selskaper vil bunnfradraget derimot ofte være på et nivå med den totale produksjonen.

Grunnrenteskatt satt etter normpris, fortjeneste per tonn

	2017			2018			2019			2020			2021		
	Små	mellom	store	Små	mellom	store	Små	mellom	store	Små	mellom	store	Små	mellom	store
Fortjeneste	13 115	13 158	14 561	10 698	11 653	14 155	10 400	8 695	12 343	4 462	5 194	7 384	6 202	7 389	7 375
Fortjeneste med Grunnteskatt	11 915	9 156	8 710	9 498	7 909	7 835	9 200	5 679	7 020	3 262	3 340	4 090	5 002	4 693	3 987

De større selskapenes som har flere og større tillatelser får en lavere gjennomsnittlig avkastning, det vil altså foregå et negativt skifte i deres retning, mens avkastningen til de små selskapene påvirkes i mye mindre grad. De store selskapene har etter innføring av grunnrenteskatt lavere gjennomsnittsavkastning etter skatt enn de små. Som en følge av dette kan vi si at tillatelser for produksjon vil være mer verdt for de små selskapene enn for de store. De store selskapene står i fare for å tape fortjeneste og får derfor mindre verdi som selskap. Det kan oppstå en form for ubalanse.

I tillegg til at det nye skatteforslaget vil slå ulikt ut for store og små selskaper vil enkelte hevde at det også vil ramme selskaper i Nord-Norge og Sør-Norge på en ulik måte. Ved at staten først etter 2000 tallet innførte vederlag for ervervelse av nye tillatelser for lakseoppdrett i Norge har Nord-Norge tilført staten større inntekter for kjøp av sine tillatelser enn aktørene i Sør-Norge. Grunnen til dette er som tidligere nevnt at Nord-Norge kom sent i betraktning i forhold til å få tildelt tillatelser, derfor har deres tillatelser vært mer kostbare ved ervervelse. Vi kan se på det som en form for dobbel beskatning ved betaling for tillatelser i kombinasjon med grunnrenteskatt. Nordnorske oppdrettere vil bli dobbeltbeskattet i en større grad enn sørnorske oppdrettere. (Misund et al., 2020a s.135).

At havbruksnæringen består av en blanding av små, mellomstore og store selskaper kan være fordelaktig og i tråd med norsk distriktspolitikk. I mange små kystkommuner har oppdrettsnæringen betydelig verdiskaping. Bunnfradraget vil påvirke små selskaper lite, de

skånes i utgangspunktet for et økt skattetrykk. (Misund et al., 2020a s.133). Noen av de største lakseselskapene har i høst varslet om permitteringer i foredlingsindustrien. De begrunner dette med økt usikkerhet som følge av regjeringens forslag om innføring av grunnrenteskatt på havbruk. (Rydne, 2023). Hvis intensjonen fra regjeringen var å gi fordeler til små aktører gjennom bunnfradrag for å sikre aktivitet langs hele kysten kan effekten bli motsatt gjennom at dette kontres gjennom nedleggelse av lokal foredlingsindustri.

Funnene våre bygger opp om distriktspolitikken der det også ses behov for små selskaper. Det er flere grunner til at noen selskaper er små og andre store, men som nevnt tidligere er lakseoppdrett en tillatelsesbasert næring som gir eiere av tillatelser mulighet for å produsere et gitt antall MTB. og dette er absolutt en innvirkende faktor på om bedriftene er små eller store. Et selskap er avhengig av å kunne søke på tilgjengelige tillatelser, deretter må eventuelle tillatelse innvilges, og ved hver tillatelse følger en bestemmelse på hvor mye levende fisk en til enhver tid kan ha stående i sjøen. Når et selskap har fått innvilget tillatelse må det i tillegg til det foretas klarering av lokalitet. Tillatelser innen næringen er stedbundet, og dette kunne ført til at småsteder langs kysten med forholdsvis lite tillatt biomasse ikke ville hatt produksjon. Dette kan vi se på som en ineffektiv bruk av naturressurser.

Auksjon av laksetillatelser er et markedsbasert fordelingssystem. Den aktøren som er villig til å komme med det høyeste budet er den som ender opp med å få kjøpt nye tillatelser. En godt utformet auksjon kan være en annen måte å hente inn grunnrente på. Inntekter fra en auksjon kan ses på som et alternativ til det nye forslaget om grunnrente. Inntektene som Staten erverves ved en auksjon kan betraktes som å tilsvare samlet nåverdi av fremtidig forventet grunnrente innenfor den tidsrammen tillatelsen er gjeldene for. Grunnrenteskatt vil derimot hente inn grunnrenten kontinuerlig. (Regjeringen,2022f).

Ved siste auksjon av laksetillatelser var det ingen av de største børsnoterte aktørene som valgte å kjøpe flere nye tillatelser. Eksempelvis Mowi og Salmar som er blant de største selskapene i Norge lot være å delta i auksjonen. Det var mindre selskaper som sto for oppkjøp av tillatelser, det kan også nevnes at ikke alle de tilgjengelige tillatelsene ble solgt. (Furuset & Njåstad, 2022). Vi kan ha grunn til å anta at de store aktørene har en frykt for nye investeringer, vi kan allerede her ane en konsekvens av regjeringens forslag om endrede

skatteregler. Store enkeltaktører kan få problemer med å forsvare investeringer i nye tillatelser når vi ser hvilke utslag den nye skattemodellen kan føre til. Det kan også være grunn til å tro at enkelte av de mindre selskapene som investerer i nye kvoter ikke vil utnytte disse maksimalt på grunn av spekulering i å holde seg under grensen på bunnfradrag på 5000 tonn, den tyngre beskatningen av delen som overstiger 5000 tonn kan vise seg å ikke gi nok avkastning i forhold til blant annet økonomisk risiko. Det kan altså medføre dårligere utnyttelse av tilgjengelige naturressurser som igjen vil gi et samfunnsøkonomisk tap, ut fra et samfunnsøkonomisk perspektiv bør det produseres mest mulig fisk på en kostnadsbesparende måte for den gitte mengde MTB. I følge akvakulturloven § 9 d. omtales det at det i enkelte tilfeller kan forekomme tilbaketrekning av tillatelser hvis tillatelser benyttes i begrenset grad. (Akvakulturloven 2005, § 9d.). Det kan spekuleres i hvorvidt det vil være mulig å påvise selskapers eventuelle spekulasjoner i å ikke overstige grense for bunnfradrag. Håndheving av loven kan komme til et tolkningsspørsmål. I tillegg må vi nevne at usolgte kvoter ved aksjoner kan bli stående ubrukte over lengre tid, og dette kan være med på å bremse fremtidig vekst i lakseindustrien.

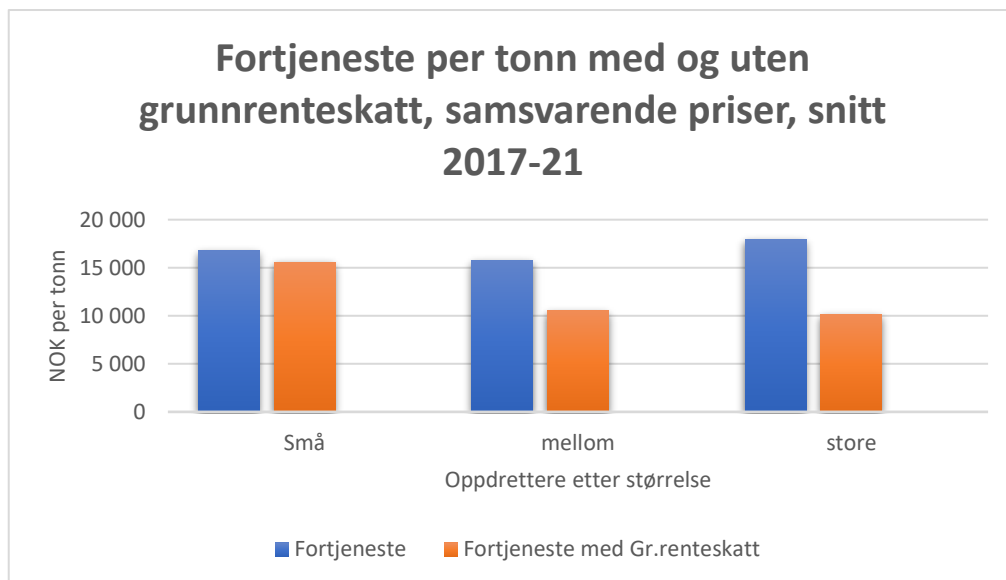
5.2 Scenarioanalyse - fortjeneste per tonn med normpris satt lik salgspris

I regjeringens forslag om grunnrenteskatt skal inntekter fra laks fastsettes på grunnlag av en normpris. For å fastsette denne normprisen skal det tas utgangspunkt i børspriser på laks. (Regjeringen, 2022a). Vi opplever at forslaget til regjeringen inneholder lite informasjon om hvordan denne prissettingen skal foregå. I det opprinnelige forslaget sies det heller ikke noe om det skal forekomme ulike kategorier for kvalitet og størrelsesforskjeller og eventuelle muligheter for å inngå langsiktige avtaler.

Vi har fremstilt ulike scenario for å belyse fortjeneste per tonn med normpris satt lik salgspris for små, mellomstore og store selskaper med utgangspunkt i tall fra fiskeridirektoratet fra 2017 til 2021. (Appendix I+II).

Grunnrenteskatt satt etter samme pris i skattegrunnlag som reell salgspris

	2017			2018			2019			2020			2021		
	Små	mellom	store	Små	mellom	store	Små	mellom	store	Små	mellom	store	Små	mellom	store
Fortjeneste	21 062	20 391	21 776	18 835	18 597	22 211	16 647	15 309	18 363	12 961	10 672	14 039	14 291	14 042	13 519
Fortjeneste med Gr.renteskatt	19 862	14 189	13 026	17 635	12 622	12 294	15 447	9 999	10 444	11 761	6 863	7 777	13 091	8 920	7 307

Figur 4. Fortjeneste per tonn med og uten grunnrenteskatt, normpris og reell pris satt likt.

Ser man på tilfellet hvor bedriftene får samme pris ved salg av fisken som regjeringen beregner grunnrenteskatten ut ifra, altså salgspris er lik normpris klarer bedriften å få høyere fortjeneste per tonn. Dette er grunnet at man i dette tilfellet ikke skatter av en «fiktiv» inntekt.

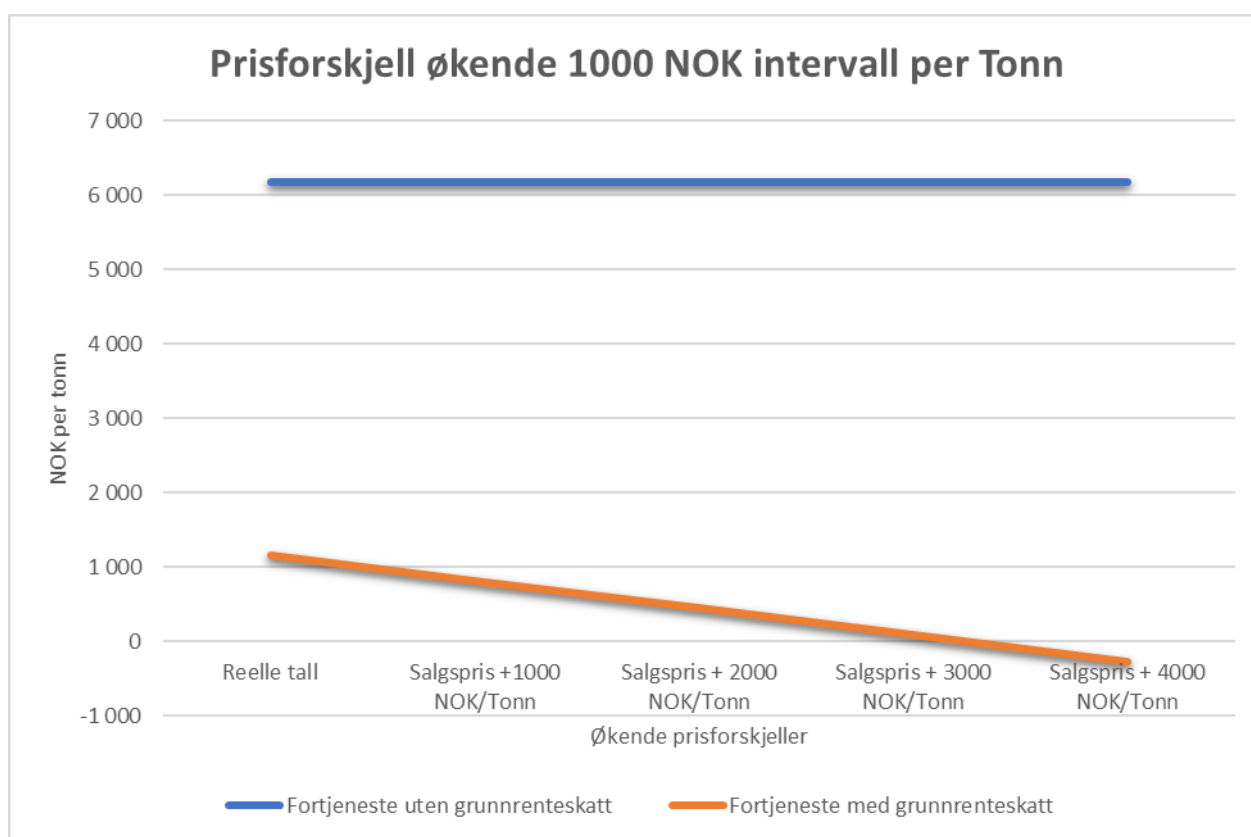
Ser man på fortjenesten til en stor bedrift etter innføringen av grunnrenteskatten, vil en samsvarende pris gi en fortjeneste på 7307 kroner per tonn, i forhold til tilfellet hvor samme bedrift vil ha 3987 kroner per tonn der grunnrenteskatten beregnes med snittpris. Den store forskjellen kommer av at bedriften ikke har oppnådd samme pris ved salg som gjennomsnittlig spotpris som ligger til grunn for beregning av grunnrenteskatten.

5.3 Sensitivitetsanalyse - utfall ved prisforskjell normpris vs. salgspris.

Det kan oppstå en økt skatterisiko for oppdrettere etter innføring av grunnrenteskatt. Inntektsiden i grunnrentebeskatningen skal baseres på normpris på laks. Laks som blir solgt gjennom fastprisavtaler vil dermed ha svingende spotpriser. Forskningen vår viser at prissettingen som ligger til grunn for beskatningen vil få store utslag ved endring av normpris. Sensitivitetsanalysen viser at problemet med normpris i forhold til salgspris kan bli dramatisk for en stor aktør selv med relativt små forskjeller.

Utslag ved økende prisforskjell mellom salgspris og normpris (stor aktør 2021)

	Reelle tall	+1000 NOK/ tonn	+2000 NOK/tonn	+3000 NOK/tonn	+4000 NOK/tonn
Driftsresultat/skattegrunnlag	453 193 530	453 193 530	453 193 530	453 193 530	453 193 530
Selskapskatt (22%)	99 702 577	99 702 577	99 702 577	99 702 577	99 702 577
Salg i tonn	47 928	47 928	47 928	47 928	47 928
Mengde etter fradrag 5000 tonn	42 928	42 928	42 928	42 928	42 928
Snittpris per tonn	59 230	59 230	59 230	59 230	59 230
normpris per tonn	59 230	60 230	61 230	62 230	63 230
Teoretisk fortjeneste per tonn (normpris)	13 518	14 297	15 077	15 857	16 637
Bunnfradrag i KR av 5000 tonn	67 587 750	71 487 000	75 387 000	79 287 000	83 187 000
Netto gr.renteinntekt*	580 281 386	613 758 787	647 242 627	680 726 467	714 210 307
Gr.lag Grunnrenteskatt sats**	51,30 %	51,30 %	51,30 %	51,30 %	51,30 %
Grunnrenteskatt før fradrag	297 684 351	314 858 258	332 035 468	349 212 678	366 389 888
Naturressurskatt (0,6kr pr kg)	28 756 800	28 756 800	28 756 800	28 756 800	28 756 800
Produksjonsavgift (0,6kr pr kg)	28 756 800	28 756 800	28 756 800	28 756 800	28 756 800
Grunnrenteskatt etter fradrag	240 170 751	257 344 658	274 521 868	291 699 078	308 876 288
Res. etter skatter og avgifter U.Gr.rente	295 977 353	295 977 353	295 977 353	295 977 353	295 977 353
Res. etter skatter og avgifter M.Gr.rente	55 806 602	38 632 696	21 455 486	4 278 276	-12 898 934
*resultat-selsk.skatt-bunnfradrag					
**40%, formell 51,3%					

Figur 5. Fortjeneste per tonn ved økende prisforskjell norm- og reell pris.

Som man ser i analysen over vil en stor aktør betale vesentlig høyere skatt med grunnrenteskatten, dette er også intensjonen fra regjeringen. Vi har endret på parametere for

normpris ved å sette salgpris pluss x kroner. Ved økning med 1000 og 2000 kroner per tonn i forhold til salgpris ser vi at aktørens resultat fremdeles vil gå i pluss etter skatter og avgifter med grunnrenteskatt. Ved en forskjell på 3000 kroner tonnet synker resultatet dramatisk og overskuddet er i stor grad forsvunnet. Når det oppstår en økning på 4000 kroner tonnet går aktøren i minus og vil altså tape penger. Det vil si at en økning av normpris på over 6% i forhold til salgpris vil føre til at aktøren vil gå i minus. Det kan gi en økt risiko for foredlere å ikke kunne inngå langsiktige avtaler om fastpris, det blir vanskelig å forutsi hvor mye selskapet vil generere i inntekter når de ikke kan basere seg på langsiktige faste avtaler.

Det er stor risiko forbundet med hvordan staten og dens prissetting vil være korrekt. Regjeringen har enda ikke kommet ut med normpris, men det hevdes at normprisen skal fastsettes i forhold til børsprisen på laks. Nasdaq indeks eksisterer kun for laks, dette er en elektronisk børs regjeringen vil benytte seg av ved fastsetting av normpris. Med de store variasjonene i pris, kan det bli store avvik fra en satt normpris, til hva oppdretterne vil få. For årene 2017 til 2021 avviker prisen langt over nivået som ligger til grunn for å kunne ha forutsigbarhet i forhold til bedriftens resultat på bunnlinjen.

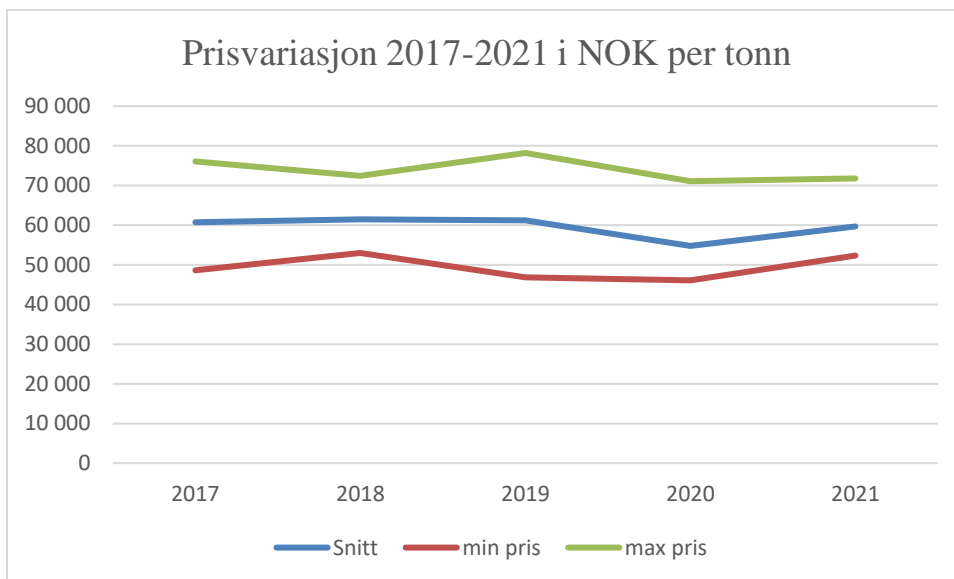
Et annet viktig moment om normpris, er at den ikke kan hensynta de forskjellige bedriftenes salgspriser, da disse kan variere mellom bedrifter, og i tillegg er det forskjellig pris etter kvalitet på fisk. Nasdaq-prisen som ligger til grunn for regjeringens forslag gjelder kun laks av høyeste kvalitet, og dermed høyeste teoretisk mulige salgpris. Virkeligheten er en kombinasjon av priser. Havbruksskatteutvalget nevner selv slike variasjoner; Ordinær kvalitet kan ha pris redusert med 1500 til 2000 per tonn (1,5–2,0NOK/kg), og produksjonsfisk (Lavere kvalitet) kan ha 5000-15000 per tonn (5-15 NOK/kg) lavere pris enn Nasdaq premium (regjeringen. NOU-2019:18, s.147).

Prisvariasjoner oppdrettslaks 2017-2021

	2017	2018	2019	2020	2021
min pris	48 650	52 990	46 830	46 090	46 550
max pris	75 250	76 090	77 040	78 200	71 770
Variasjon	26 600	23 100	30 210	32 110	25 220
Snitt	61 305	61 223	60 860	57 479	59 404
Varians	47698352	34914899,5	50589257,5	86422882,4	36891498
Std. Avvik	6906,399	5908,8831	7112,61257	9296,39083	6073,837

Statistisk sentralbyrå, (u.å.f) Eksport av oppalene laks.

Som tabellen viser, er det i løpet av et år en prisvariasjon på minimum 23 100 NOK per tonn, eller 23,1 NOK per kg. Maksimal prisvariasjon i 2020 var på 32 110 per tonn, som vil se 32,1 NOK per kg. Å operere med en normpris som kjører bedrifter i minus på driften, allerede før 4000 NOK pr tonn, fremstår som urimelig så lenge man har såpass store prisvariasjoner.

Figur 13. Prisvariasjon salgpris fersk oppdrettslaks

Figur 5 viser oss at reelle tall gir aktøren et nettoresultat på ca. 9,6% av total omsetningen.

Ved å øke normprisen med en forholdsvis liten øking på 1000kr per tonn i forhold til salgpris ser vi at nettoresultatet allerede er nede på bare 6,3 % av total omsetning. Med en økning på 3000kr per tonn kommer vi helt ned i 0,63%. På dette stadiet er aktøren faretruende nære på å gå i tap. En økning på 4000 kr per tonn vil drive oss over på minussiden i forhold til nettoresultat av total omsetning, det vil gi et utslag på hele minus 1,81%. Disse beregningene

forteller oss at ved 1000kr/1,7% økning på normpris i forhold til salgspris taper aktøren hele 30% av nettoresultatet. Vi kan stille oss spørsmål med om en aktør er i stand til å tåle et så stort, eller til og med større skattetrykk enn dette.

Det er betydelig risiko for oppdrettere og inngå en fastprisavtale med foredlingsindustrien, da man risikerer å selge til en pris langt lavere enn den skattemessige verdisettingen. Det vil nok hevdes at foredlere er avhengig av å inngå fastprisavtaler for selv å sikre sin fortjeneste. Som tallene ovenfor viser vil selv små økninger i normpris i forhold til salgspris gripe sterkt inn i store aktørers eksistensgrunnlag. Man kan derfor anta at det blir en vanskelig prosess hvis fastpriser skal bortfalle, som er det regjeringens høringsforslag indikerer.

I denne anledning må det nevnes at foredlingsindustrien ikke er veldig utbredt i Norge. Største delen av norsk laks eksporteres uten å bli bearbeidet. Norge er et av de ledende landene innen oppdrettsindustrien av laks, i verdenssammenheng står Norge for ca. halvparten av produksjon av atlantisk laks. I 2018 ble det produsert 1,28 millioner tonn laks av norske oppdrettere, men bare 16 prosent av oppdrettslaksen ble foredlet i Norge. I tonn vil dette si 204 800. Resten av laksen eksporteres til foredling i utlandet. (Meld. St. 16 2014 -2015). Det er de største fiskeoppdrettselskapene som står for storparten av foredlingen av laks i Norge. Selskapet Salmar som er blant topp 5 av de største selskapene innen lakseoppdrett stod i 2018 alene om å foredle hele 159 000 tonn laks. (SalMar, u.å). På bakgrunn av dette kan det spekuleres i hvis store lakseprodusenter må omorganisere selskapsstruktur som en konsekvens av grunnrenteskatt, kan det eventuelt føre til omlegging av selskapets drift og det kan ses som mer hensiktsmessig å flytte produksjon til utlandet der det muligens er bedre betingelser for bedriftene.

I denne forbindelse kan regjeringen forslag om bunnfradrag fremstå som litt overraskende. Begrunnelsen for bunnfradraget var at de små bedriftene skulle skjermes, slik at produksjon innen lakseindustrien skulle opprettholdes i distrikts Norge. Hvis da store lakseprodusenter velger å omorganisere på grunn av økt skattetrykk, og at dette blant annet vil innebære å flytte foredlingsindustri til utlandet, kan konsekvensen av dette bli at store deler av foredlingsindustrien forsvinner fra Norge i stede for at det blir tilrettelagt for videre vekst.

5.4 Scenarioanalyse - tilpassing, store bedrifter blir små for å unngå grunnrenteskatt.

Som følge av regjeringens forslag om grunnrenteskatt har det ført til store diskusjoner innenfor laksenæringen. Det er altså et spørsmål om hvor hardt grunnrenteskatten vil ramme de større aktørene i bransjen. Våre forskningsresultater viser at selv meget små økninger i normpris i forhold til salgspris vil gi betydelige utslag for mellomstore og stores selskapers resultat. Det kan da spekuleres i om de større selskapene kan bli tvunget til omstrukturering for å sikre seg fremtidig overlevelse. Det er allerede endringer i gang blant flere av de store aktørene, som var raskt ute med skattetilpasninger. (Dagens Næringsliv, 2023). Selskaper må ha et visst overskudd for å møte fremtidens krav i forhold til innovasjon og andre nødvendige investeringer for å kunne opprettholde effektiv drift. Vi har foretatt en scenarioanalyse for å belyse hvordan bildet kan endre seg hvis de større bedriftene velger å splitte seg opp i flere små enheter for å komme under grensen på et bunnfradrag på 5000 tonn.

Tilpassing av stor bedrift for unngåelse av grunnrenteskatt

Beregning grunnrenteskatt Snitt 2017-2021	Små	Store	Store -> små
Solgt mengde i tonn	5 058	35 858	35 858
Driftsinntekt	304 510 764	2 158 665 813	2 158 665 813
Driftskostnad	194 912 576	1 325 532 843	1 381 728 217
Driftsresultat/skattegrunnlag	109 598 188	833 132 971	776 937 596
Selskapsskatt (22%)	24 111 601	183 289 254	170 926 271
Snittpris per tonn	60 019	60 019	60 019
Bruttofortjeneste per tonn	21 667	23 234	21 667
Bunnfradrag i KR av 5000 tonn	84 500 995	90 612 895	
Netto grunnrenteinntekt (res-selsk.skatt-bunnfradrag)	985 591	559 230 822	
Beregningsgrunnlag grunnrenteskatt			
Gr.lag Grunnrenteskatt sats (40%, formell 51,3%)	51,3 %	51,3 %	51,3 %
Grunnrenteskatt før fradrag	0	286 885 412	0
Naturressursskatt (0,6kr pr kg)	3 034 991	21 514 942	21 514 942
Produksjonsavgift (0,6kr pr kg)	3 034 991	21 514 942	21 514 942
Grunnrenteskatt gr.lag etter fradrag	0	243 855 528	0
Grunnrenteskatt	0	0	0
Resultat etter skatter og avgifter U.Gr.rente	79 416 604	606 813 834	562 981 442
Resultat etter skatter og avgifter M.Gr.rente		362 958 306	
Redusert selskapsskatt av oppsplitting (pr store foretak)*			12 362 982
Bortfall av forventet grunnrenteskatt			243 855 528
Sum redusert proveny i forhold til forventet **			256 218 511
Fortjeneste etter skatt og eventuell grunnrente	15 700	10 122	15 700
*Kun redusert selskapsskatt (proveny) som følge av høyere produksjonskostnader som liten aktør			
** Reduksjon i skatteproveny i forhold til forventet proveny inkludert anslått grunnrenteskatt			

Tabellen over viser et fremtidig tenkt scenario hvor store selskaper blir til flere små. Vi har tatt utgangspunkt i snitt tall fra fiskeridirektoratet for små og store selskaper mellom 2017 og 2022. Et poeng her er at selskaper kan prøve å vri seg unna grunnrenteskatt. Selskaper som overstiger bunnfradraget vil etter våre beregninger miste en tredjedel av fortjenesten som følge av skatteendringer. Ut i fra tabellen kan vi se at de store selskapene i snitt har 10 122 nok per tonn i fortjeneste etter skatter inkludert grunnrenteskatt. Mens de små som ikke kommer i skatteposisjon har 15 700 nok per tonn etter skatter inkludert grunnrenteskatt. For store var bruttofortjenesten 23 234 NOK per tonn, mens for små var det 21 667 NOK per tonn. Altså er det en vridning fra store til små etter innføring av grunnrenteskatt med tanke på fortjeneste, hvor grunnrenteskatten gjør at små bedrifter får høyere fortjeneste enn store.

Ved at de store splittes opp til små enheter unngår de grensen på bunnfradraget og man går fra et resultat etter skatt som er 43.832.392NOK lavere på grunn av økte produksjonskostnader, andre mulige stordriftsfordeler er ikke tatt med i våre beregninger. Ved oppsplitting, kan provenyrtapet anslås til Provenyrtap pr store foretak / solgt mengde i tonn = provenyrtap pr tonn.

$$12\,362\,982 / 35\,858 = 344,77$$

Som over vil det kunne gi et provenyrtap på nesten NOK 345 per tonn. Dette provenyrtapet er kun fra redusert selskapsskatt grunnet høyere kostnader hos små aktører. Bedriftene tjener mindre enn før på grunn av dyrere drift per tonn. Likevel vil dette være fordelaktig, da differansen ved å utsettes for grunnrenteskatt som stor aktør gir et langt lavere resultat. Det kan vi lese ut ifra tabell over.

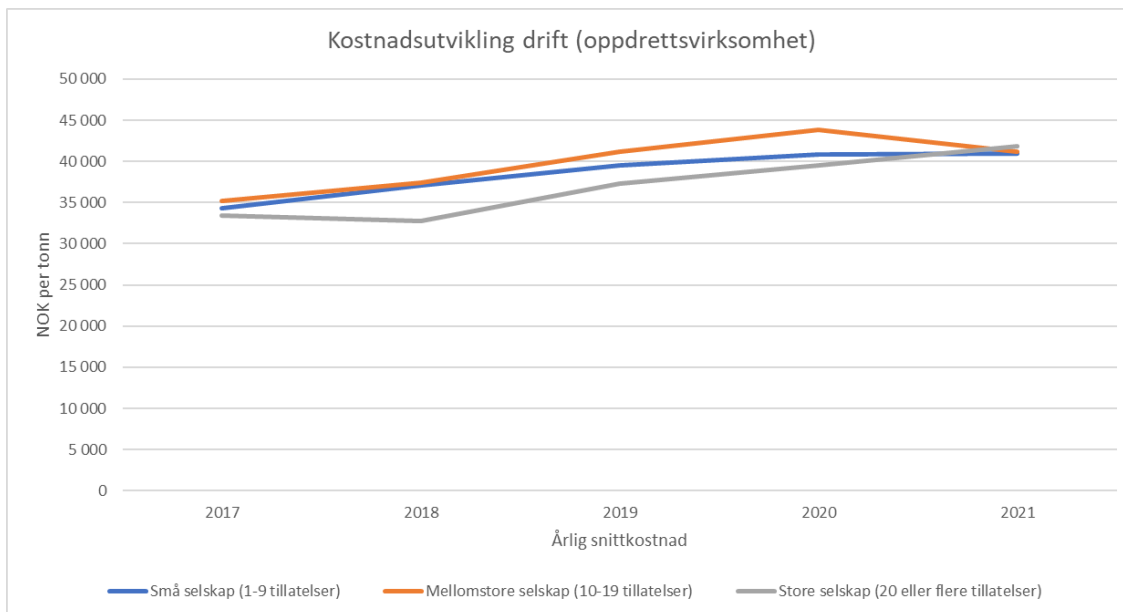
Ved at driftskostnadene øker vil det si at driftsresultatet/skattegrunnlag vil bli lavere. Det kan gi en redusert selskapsskatt på 12 362 982 NOK. I årene 2017-2021 var det fra 21 til 25 store foretak i statistikken. Totalt provenyrtap for disse kan dermed antas å ligge i størrelsesorden fra NOK 259.622.630 (21 foretak) til 309.074.560 (25 foretak). Dette under forutsetning at tapt selskapsskatt er ens med tallet i tabellen over med « redusert selskapsskatt ved oppsplitting ».

Beregning grunnrenteskatt snitt 2017-2021 etter størrelse (pr bedrift)	Små	Store med grunnrenteskatt	Store uten grunnrenteskatt	Store -> små
Solgt mengde i tonn	5 058	35 858	35 858	35 858
Driftsinntekt	304 510 764	2 158 665 813	2 158 665 813	2 158 665 813
Driftskostnad	194 912 576	1 325 532 843	1 325 532 843	1 381 728 217
Kostnad NOK per tonn	38 533	36 966	36 966	38 533
Driftsresultat/skattegrunnlag	109 598 188	833 132 971	833 132 971	776 937 596
Selskapsskatt (22%)	24 111 601	183 289 254	183 289 254	170 926 271
Grunnrenteskatt	0	243 855 528	0	0
Naturressursskatt (600 NOK per tonn)	3 034 991	21 514 942	21 514 942	21 514 942
Produksjonsavgift (600 NOK per tonn)	3 034 991	21 514 942	21 514 942	21 514 942
Sum betalte skatter og avgifter	30 181 583	470 174 665	226 319 137	213 956 155
Resultat etter skatter og avgifter	79 416 604	362 958 306	606 813 834	562 981 442
Sum betalte skatter og avgifter Per tonn	5 967	13 112	6 311	5 967
Resultat etter skatter og avgifter Per tonn	15 700	10 122	16 923	15 700

Som tabellen over viser, vil det ved en tilpassing der stor aktør blir til mange små, være både Redusert fortjeneste for bedriftene, samt er provenyrtap. Insentivet til å gjøre en slik tilpassing, ser man i forskjellen i resultat per tonn for en stor aktør på dagens 16 923 NOK per tonn, redusert til 10 122 NOK per tonn etter innføring av grunnrenteskatt. Man havner da på et resultat på 15 700 NOK per tonn ved tilpassing mot grunnrenteskatt.

I tillegg vil staten tape forventet grunnrenteskatt fra disse selskapene på kr 256 218 511. Det vil altså forekomme et samfunnsmessig tap i form av tapte skatteinntekter. Det er høyst usikkert hvorvidt store aktører faktisk vil gjennomføre en slik oppsplitting, men man kan anta at en voksende andel av kommende investeringer vil forekomme utenfor Norge. Dette kan bidra til å hindre fremtidig vekst i lakseindustrien.

I tillegg til at store bedrifter kan fordele forskjellige faste kostnader som administrasjon på større volum enn de små, er det også forskjeller i innkjøpspriser for innsatsfaktorer til oppdrett.

Figur 14. Kostnadsutvikling

Som man ser i figuren over, har store selskap ligget lavest i kostnader bortsett fra 2021, der de overgikk små og mellomstore bedrifter. Mye av kostnadsøkningen som vises for store selskap i 2021 kan skyldes en enkelt bedrift grunnet dennes størrelse, Mowi, som også er verdens største lakseoppdretter. En del av årsaken er i følge Mowi at de gjorde omfattende tiltak i forbindelse med Covid-situasjonen. Det er usikkert om de gjorde dette i større grad enn andre aktører som ikke har hatt den samme kostnadsøkningen. (Jensen, 2020). Man kan anta at noe av kostnadsøkningen vil bli reversert grunnet dette, samt aktivt arbeid for å redusere kostnader (Dagens Næringsliv, 2023).

Ser man på viktigste innsatsfaktor, er forkostnader rundt 40% av kostnadsbildet. Her ser man gjennomgående at store bedrifter har lavest kostnader. Det er sannsynlig at det kommer av forhandlingsmakt som stor aktør, som kan komme til å falle bort som fordel dersom en stor bedrift blir mange små med hvert sitt innkjøp.

	2017	2018	2019	2020	2021	5-årig snitt
Sum kostnad						
Små selskap (1-9 tillatelser)	34,30	37,07	39,52	40,86	40,91	38,53
Mellomstore selskap (10-19 tillatelser)	35,16	37,38	41,23	43,80	41,23	39,76
Store selskap (20 eller flere tillatelser)	33,39	32,75	37,32	39,48	41,90	36,97
Forkostnad						
Små selskap (1-9 tillatelser)	14,52	15,00	16,19	16,60	17,08	15,88
Mellomstore selskap (10-19 tillatelser)	15,58	16,16	17,29	17,70	16,71	16,69
Store selskap (20 eller flere tillatelser)	14,11	13,73	15,16	16,48	16,72	15,24

Tabellen over viser fordeling av forkostnad. Det er usikker hvorfor mellomstore selskap havner dårlig ut. En årsak kan være som tidligere nevnt at det lille utvalget mellomstore bedrifter ikke er representativt, eller at det er relativt små forskjeller mellom små og mellomstore i forhold til store, som ikke har et øvre tak på antall tillatelser.

Man ser at gjennom utformingen av grunnrenteskatt, er det gitt insentiver til å føre investeringer ut av landet, samt risiko for noe oppsplitting til mindre effektive enheter for å unngå en ekstra beskatning. Det oppfattes som usannsynlig at dette vil være gjeldende for hele bransjen, men noen tilpasninger vil forekomme. Det vil nok oppleves som lettere for mindre bedrifter og unngå å bli for store med tanke på bunnfradraget, enn at store bedrifter må sette i gang enorme omveltninger i prosessen med å splittes opp i mindre enheter. Ved at mindre bedrifter unngår å vokse for mye kan en følge av dette bli mindre effektiv drift og dermed dårligere utnyttelse av naturressurser. Hvis vi skal øke verdiskapningen i bransjen vil det kreve volumvekst, dette betyr at råvarer og plass bør utnyttes maksimalt.

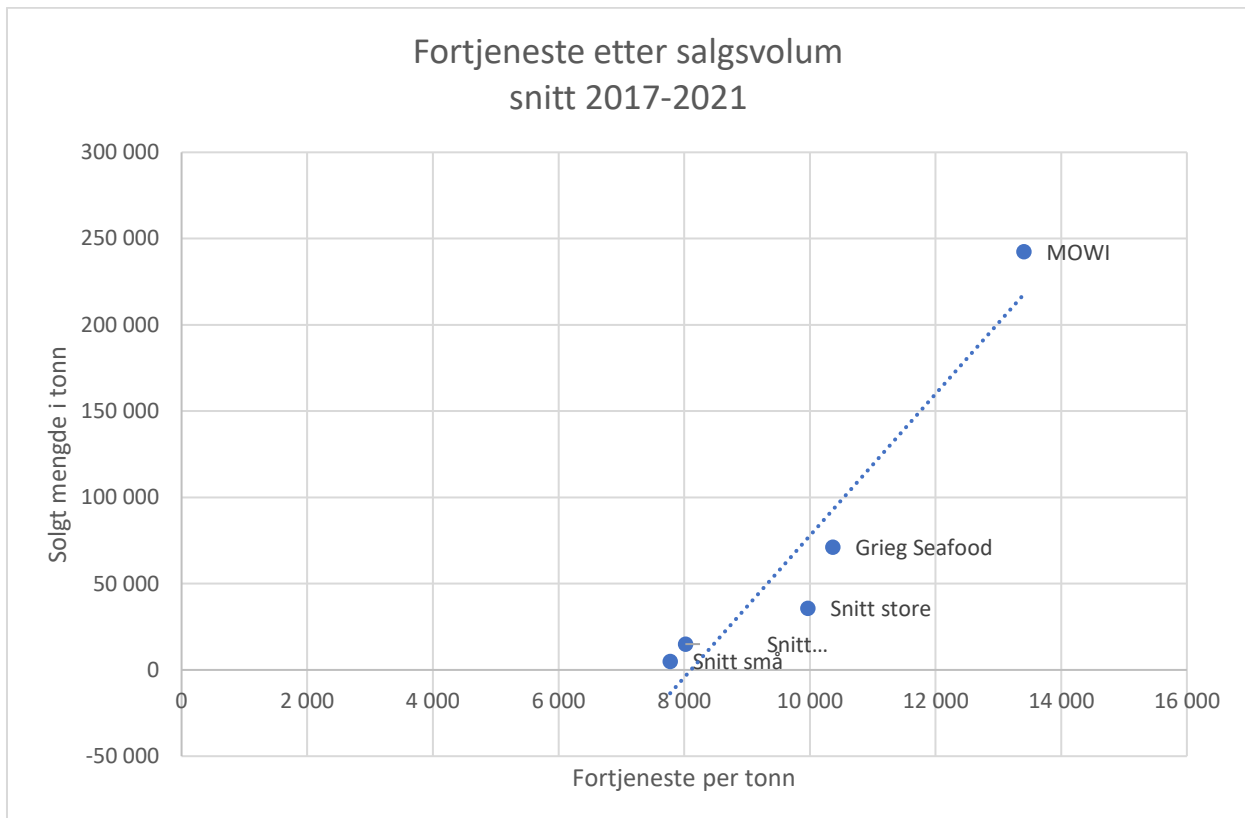
Diagrammet under forespeiler fortjeneste per tonn i forhold til salgsvolum. Jo større produksjon/salg et selskap har des høyere fortjeneste vil en oppnå per tonn. Ved drift i større skala vil en oppnå mindre driftskostnader per enhet på grunn av stordriftsfordeler.

Produksjonskostnader som har størst effekt av stordriftsfordeler, er kostnader til smolt (settefisk som settes ut i merdene), forkostnad og forsikring. Dette er offentlig tilgjengelige tall og kan antas å være overførbart til et tenkt tilfelle i en tilpassing i bedriftens størrelse.

Videre er det andre stordriftsfordeler ved at administrasjon, salg og andre kostnader finansieres av en større inntektsbase enn for små firma, som må bidra i større grad per solgte tonn til disse kostnadene. (Store Norske Leksikon).

Scatterdiagram av salgsmengde og fortjeneste per tonn:

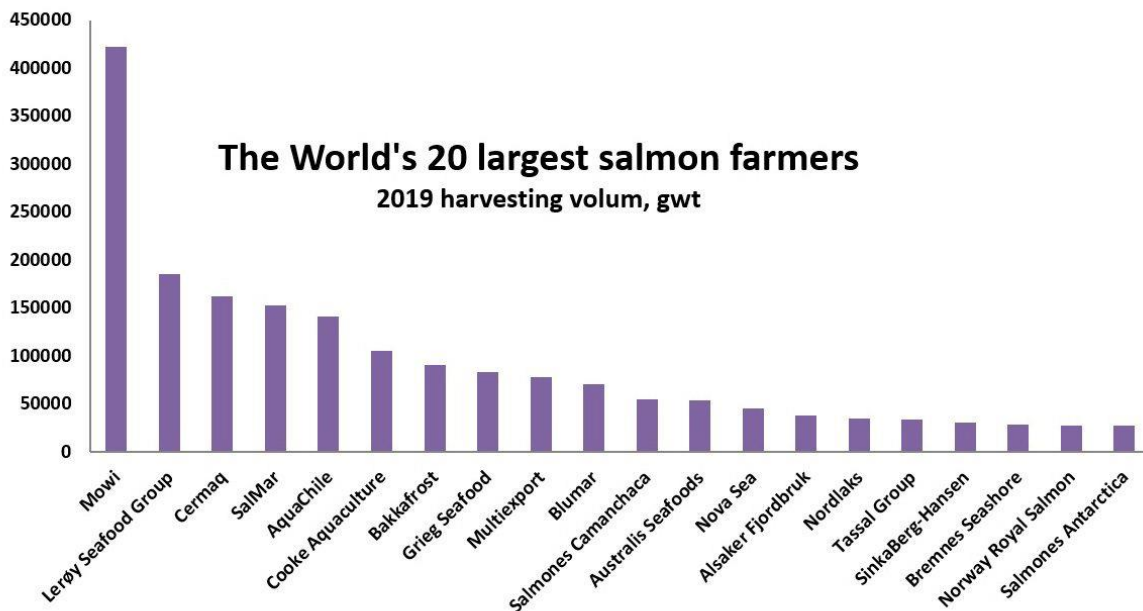
Figur 6. Fortjeneste per tonn etter salgsvolum.

Figuren viser at dess større aktørene er i salgsvolum, dess høyere fortjeneste har de per tonn. MOWI er i en særstilling både når det gjelder volum og fortjeneste per tonn. Små bedrifter har absolutt lavest fortjeneste per tonn. Fra små bedrifter som i snitt hadde fortjeneste på 7 775 per tonn, til MOWI med 13 404, er fortjenesten per tonn til en typisk liten aktør kun 58% av MOWI.

Det kan ha utilsiktede og ukjente konsekvenser ved å «tvinge» bedrifter til å reduseres i størrelse, både for bedriftens egen konkurransedyktighet mot utlandet, midler til videre investeringer, og for statens proveny fra blant annet selskapsskatt. Norske bedrifter er ledende i oppdrettsmarkedet spesielt innen lakseoppdrett. Norge kan dermed antas å også være

ledende i fremtiden angående markedsposisjonering og innovasjon så fremt de får holde seg store og vokse videre.

Størrelser 20 største oppdrettere av laks i verden (2019)

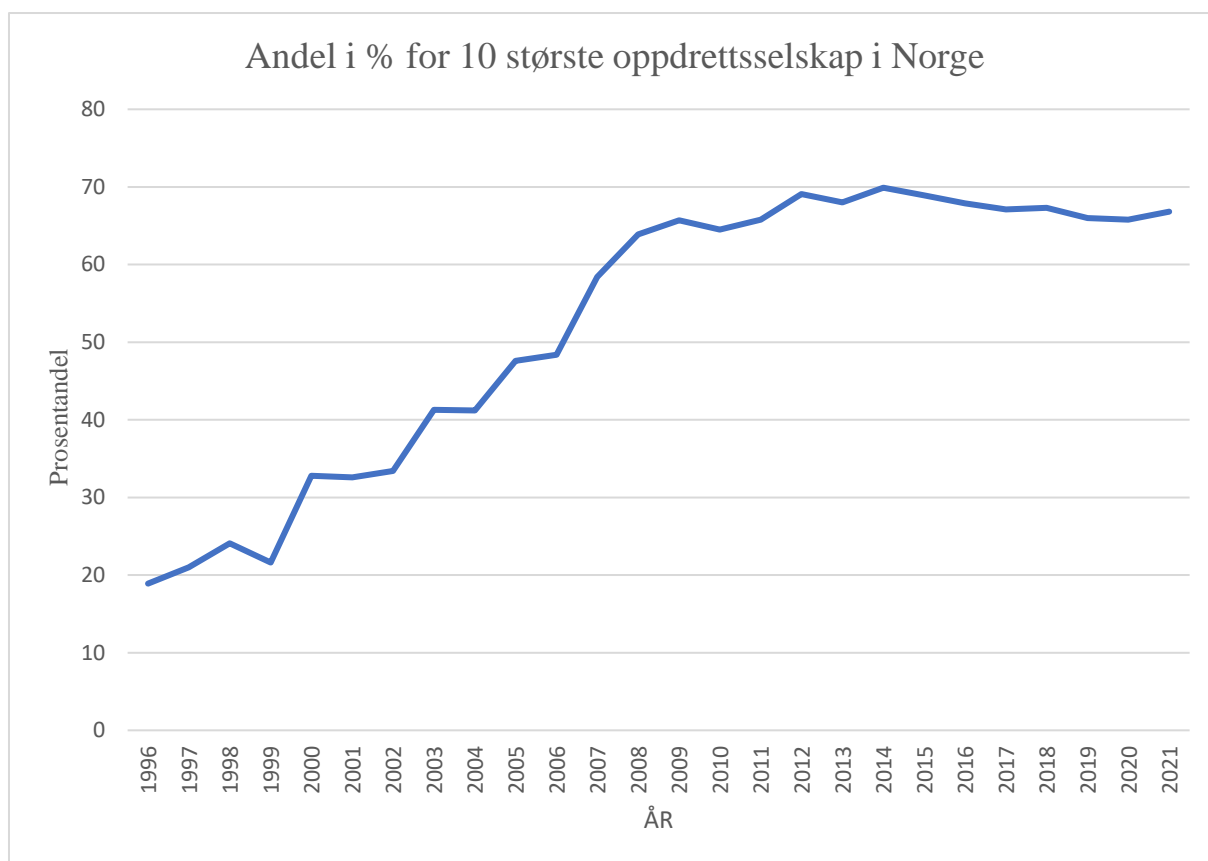
Berge, 2019. *Dette er verdens 20 største lakseoppdrettere.*

5.5 Provenyeffekter

Etter regjeringens forslag om grunnrenteskatt har den offentliggjort egne beregninger på antatt proveny. I følge statens beregninger anslås provenyet å ligge på 3,65 milliarder NOK eller 3,8 milliarder NOK i 2023. Nivået på bunnfradraget vil bestemme provenyet. (Regjeringen, 2022a). I våre beregninger har vi tatt utgangspunkt i et bunnfradrag på 5000 tonn, med antatt proveny på 3,65 milliarder NOK.

Sett i forhold til de ti største selskapene som i 2021 solgte 66,8% av oppdrettslaks- og ørret.

Andel solgt mengde for 10 største selskap. Andel i prosent

Figur 11. Prosentandel 10 største oppdrettsselskap

Vi kan se fra figur 11 over at det har skjedd en endring i markedet i forhold til selskapsstruktur mellom 1996 til 2021. I 1996 stod de 10 største selskapene innen opprett av laks og ørret for 18,9% av salget innen næringen mens i 2021 solgte de en prosentandel på 66,8%. Dette forteller oss at i årene mellom 1996 og 2021 har antall store selskaper overtatt en betydelig større andel av markedet.

I 2021 ble det totalt solgt 1 657 473 tonn laks og ørret. Ved å se på tall fra lønnsomhetsundersøkelse (Fiskeridirektoratet, lon-mat03-størrelsesgr) som omhandler salg på totalt 70 401 tonn dette året, hvor store selskap stod for 47 928 tonn, hadde de store 68% av salget i utvalget, og regnes dermed som representativt med avvik på 1,2%. Videre er oppdrettere pliktige til å svare på disse undersøkelsene, og for 2021 representerte utvalget 84,8 prosent av alle tillatelser. (Fiskeridirektoratet .(2021) s.5). Da små selskap nærmest uten unntak kommer over grensen for bunnfradraget, er det dermed mellomstore og store selskaper som bidrar til provenyet utregnet av staten med 3,65 milliarder NOK. Mellomstore og store har til sammen 92,5% av totalt salg.

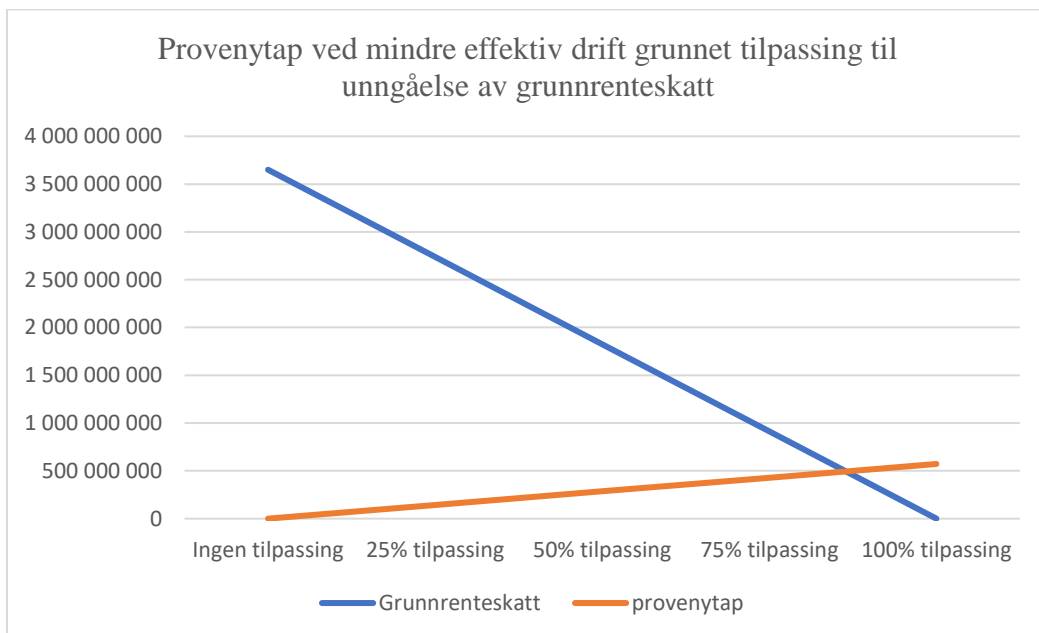
Gitt at provenyrtap pr tonn forholder seg tilsvarende som tidligere beregnet til NOK 345 pr tonn, vil det overført til hele markedet i 2021 bli 92,5% av salget gi $345 \times 92,5\% \times 1\,657\,473 = 528\,941\,071$ NOK. Man har grunn til å anta at tilpassinger vil kunne forekomme i en grad, da det foreligger økonomiske insentiver for dette.

Ser man på eksempelvis gradvis tilpassing, kan man finne punktet hvor grunnrenteskatten «nulles ut» i forhold til provenyrtap av mindre effektiv drift.

Anslått provenyrtap av selskapsskatt ved tilpassing alle tall i NOK

	Ingen tilpassing	25% tilpassing	50% tilpassing	75% tilpassing	100% tilpassing
Grunnrenteskatt	3 650 000 000	2 737 500 000	1 825 000 000	912 500 000	0
provenyrtap	0	142 957 046	285 914 093	428 871 139	571 828 185

Provenyrtapet i tabellen over, viser hvor mye staten taper på redusert selskapsskatt grunnet mindre effektiv drift, og dermed lavere skattepliktig resultat. Reduksjon i grunnrenteskatten er i tillegg til selskapsskatten.

Figur 7. Provenyrtap ved tilpassing

Som vist i figuren over, er det et krysningpunkt som viser hvor stor andel tilpassing som skal til for å nulle ut provenyrtapet for grunnrenteskatten. I dette punktet, er grunnrenteskatten på samme beløp som tapt selskapsskatt. ($0 < X < 1$)

Krysningspunkt: $\text{Grunnrenteskatt} * (1-X) = \text{Provenytap} * X$

$\text{Grunnrenteskatt}/\text{Provenytap} = X / (1-X)$

$X/(1-X) = 6,383$

$X = 6,383(1-X)$

$X = 6,383 - 6,383X$

$7,383X = 6,383$

$X = 0,86 = 86\%$

Når minst 86% av mellomstor- og store bedrifters salgsvolum tilpasses til bedrifter av mindre størrelse for å unngå grunnrenteskatt, er provenyeffekten av grunnrenteskatten nullet ut av provenytap grunnet mindre effektiv drift og dermed lavere skattegrunnlag.

Dette viser hvordan grunnrenteskatten og provenyet totalt sett reduseres etter grad av tilpassing, og viser det er et tap man kan anta er utilsiktet i regjeringens beregninger. Det er allerede foretatt tilpasninger for å blant annet bedre utnytte bunnfradraget flere ganger, ved at flere av de største selskapene har splittet opp driften i flere juridiske enheter (Dagens Næringsliv, 2023.), så dette er noe som vil påvirke provenyet fra grunnrenteskatten.

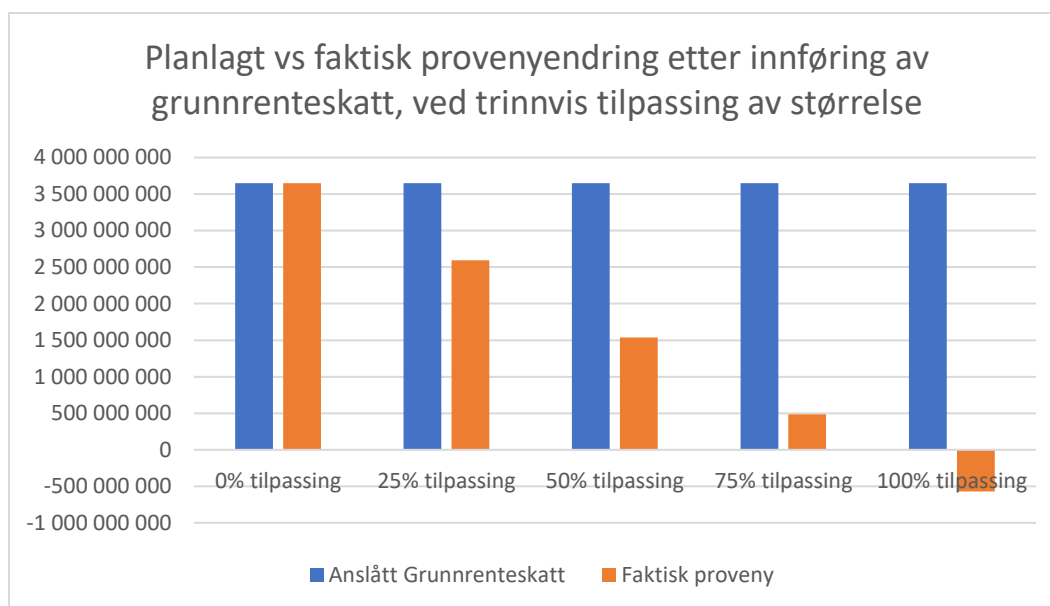
Ser man på hele provenytapet i forhold til regjeringens anslag på 3,65 milliarder i grunnrenteskatt som utgangspunkt, vil en redusert grunnrenteskatt her være følge av en mindre effektiv drift med medfølgende lavere skattemessig resultat. Man får da en provenyendring som teoretisk kan bli negativ. Dette skjer i krysningspunktet i figur 7.

I tillegg til tapt proveny grunnet mindre effektiv drift, har man og et tap av beregnet grunnrenteskatt.

Endring i skatteproveny selskapsskatt og grunnrenteskatt ved gradvis tilpassing.

	0% tilpassing	25% tilpassing	50% tilpassing	75% tilpassing	100% tilpassing
Grunnrenteskatt	3 650 000 000	3 650 000 000	3 650 000 000	3 650 000 000	3 650 000 000
Red. Gr.renteskatt	0	912 500 000	1 825 000 000	2 737 500 000	3 650 000 000
Red. selskapsskatt	0	142 957 046	285 914 093	428 871 139	571 828 185
Provenyreduksjon	3 650 000 000	2 594 542 954	1 539 085 907	483 628 861	-571 828 185

Provenyreduksjon viser her fra 0% tilpassing at man får inn grunnrenteskatt som beregnet av regjeringen, på 3,65 mrd NOK og gradvis reduseres ved økende tilpassing.

Figur 10. Endring i skatteproveny etter grunnrenteskatt ved trinnvis tilpassing.

Dette kommer fram som i figur 10, der den oransje søylen etter hvert krysser under 0, og med det en lavere potensiell proveny enn uten å innføre grunnrenteskatt.

Som tidligere beskrevet i avsnitt 5.1 så vi for første gang i fjorårets lakseauksjon at det ble stående igjen usolgte kvoter. Dette kan ses på som et annet moment angående fremtidig proveny. Auksjonen ble holdt i etterkant av kunngjøringen av den kommende grunnrenteskatten og kvoter for hele 8.253 tonn ble stående usolgte. (Fiskeridirktoratet, 2022).

Ved antakelsen om at disse kvotene tillegges små bedrifter som utnytter bunnfradraget, vil staten likevel ha provenytap på selskapsskatt på 22% grunnet høyere kostnader ved småskala bedrifter i forhold til store bedrifter med sine stordriftsfordeler og forhandlingsmakt (I tillegg til andre skatter og avgifter). Legges snittpris og kostnad til grunn for årene 2017-21, får man følgende tap i proveny:

Årlig provenytap på selskapsskatt på 41,8 mNOK. Sammenlagt med produksjonsavgift og naturressursskatt blir det 51,7 millioner NOK. Ved tilfellet med grunnrenteskatt legges denne til 66.1 mNOK. Altså potensielt årlig provenytap på til sammen 117,8 millioner NOK.

Anslag proveny usolgte kvoter 8243 tonn

Produksjonskost pr tonn (snitt 2017-21)	36 966
Pris pr tonn NOK (snitt 2017-21)	60 019
Salg i tonn	8 243
EBIT	190 030 331
Selskapskatt 22%	41 806 673
Verdi Bunnfradrag 5000 tonn	0
Netto gr.rente inntekt	148 223 658
Grunnrentesats 51,3%	76 038 737
Naturressursskatt 600 pr tonn	4 945 800
Produksjonsavgift 600 pr tonn	4 945 800
Grunnrenteskatt e. Fradrag	66 147 137
Resultat uten grunnrenteskatt	138 332 058
Resultat med grunnrenteskatt	72 184 922

Figur 12

Er dette en trend som vil fortsette, vil potensielt provenytap øke årlig om auksjonene i kommende år feiler i å bli utsolgt. I praksis er dette hemming av vekst. Stemmer antakelsen om at usolgte kvoter skyldes innføring av grunnrenteskatt, samt de refunderte kvotene som er solgt (som det har blitt børsmeldt om), har regjeringen maktet å allerede bremse veksten i bransjen.

5.6 Fremtidig proveny og investerings(u)villighet

For at det skal være videre vekst i oppdrettsbransjen, må det investeres. Selv om bedriftene får fradrag for investeringer i forhold til blant annet grunnrenteskatten, må man tenke på kapitalmarkedet og krav til fremtidig avkastning. Videre er det usikkerhet i forhold til hvordan og hvor mye som kan skrives av. Større avskrivninger tas over mange år etter «en fornuftig avskrivningsplan», og gir derfor en begrenset avskrivning for hvert skatteår. (Regnskapsloven, § 5-3). Det er ingen opplysninger om dette fra regjeringen i forhold til hvordan grunnrenteskatten beregnes. For oppdrettsbransjen er det i tillegg allerede en biologisk risiko, fisk står i merdene og utsettes for fare som dødelig algeoppblomstring og parasitter (Havforskningsinstituttet, 2022). Risikoen her har en usikkerhet, en usikkerhet generelt rundt videre investeringer som forsterkes av grunnrenteskatten og uklare momenter i proposisjonen fra regjeringen.

Under dårlige tider i konjunktursvingninger og mulig underskudd på drift, blir grunnrenteskatt en ekstra belastning da den må betales selv om bedriften går i underskudd, i motsetning til ordinær selskapsskatt som beregnes ut fra overskudd. Dette blir et ekstra risikomoment i forhold til nye investeringsbeslutninger, man risikerer å måtte belåne for å betale grunnrenteskatt i dårlige tider, eventuelt en emisjon med utvanning av eierskap.

Det er vanlig med risikopåslag (risk vs reward) i forhold til beregning av avkastningskrav. For at bransjen skal investere videre, i et miljø der grunnrenteskatten inndrar tidligere tilgjengelige midler, må en større andel av investeringene gjøres med eksempelvis banklån. Man kan anta at investeringsviljen har en grad av forringelse i forhold til før grunnrenteskatten, og man kan dermed anta at videre investeringer i bransjen blir redusert, og da spesielt investering i Norge, der man har et ekstra element av skatt som man ikke utsettes for i andre land.

Når man regner fremtidig fortjeneste, er også kostnadsøkning et viktig element i forhold til hvor mye man sitter igjen med på den økonomiske bunnlinjen. I de senere år har kostnader i bransjen vært høyere enn samfunnet ellers. I tillegg til at innsatsfaktorene (produksjonskostnader) har steget, og tidligere nevnt biologisk risiko, har man ifølge en

rapport fra NORCE høyere krav til kapitalavkastning. Dette allerede før innføringen av grunnrenteskatt (Misund, 2022c).

5.7 Faktisk proveny av grunnrenteskatt

Regjeringens anslag på 3,65 milliarder NOK er det ikke fremlagt beregninger på. Finansdepartementet har ikke svart nøyaktig på hvordan dette er beregnet, og det tas utgangspunkt i grunnrente, altså netto grunnrenteinntekt, på 15 mrd. NOK (Finansdepartementet, Appendix VIII). Det gjøres derfor en egen provenyberegning for sammenligning med statens 3,65 milliarder NOK.

Antall selskap for 2021 innen matfisk laks og ørret var 166. (Appendix VII)

Regjeringen har uttalt at opptil 70% av bedriftene er under grensen for bunnfradraget ved grensen på 5000 tonn, med 17% av biomassen (Regjeringen, 2022e, s.34).

Med denne antakelsen til grunn, vil 83% av biomassen være grunnlag for grunnrenteskatt.

Dette vil da gjelde 30% av bedriftene av totalt 166 bedrifter i 2021.

En enkel beregning viser stort avvik fra regjeringens egne anslag:

	mellom og store bedrifter
Pris pr tonn NOK	59 230
Produksjonskost per tonn	41 900
antall bedrifter	50
Salg i tonn "oppalen laks" (83% av totalt)	1 375 310
EBIT pr tonn	17 330
EBIT	23 834 386 783
Selskapsskatt 22%	5 243 565 092
Verdi Bunnfradrag 5000 tonn (50 Bedrifter) *	4 332 548 077
Netto grunnrenteinntekt	14 258 273 614
Grunnrentesats 51,3%	7 314 494 364
Naturressursskatt 600 pr tonn	825 186 000
Produksjonsavgift 600 pr tonn	825 186 000
Grunnrenteskatt e. Fradrag	5 664 122 364
<i>*Beregnes ut fra gjennomsnittlig fortjeneste (EBIT/tonn)</i>	

Figur 13. Beregning av proveny, grunnrenteskatt

Egen beregning av grunnrenteskatt kommer da på 5,7 Milliarder NOK. Dette er et avvik på 64%. Om dette stemmer, vil det vise at regjeringen kommer med et skattesjokk som i tillegg er grunnlagt på usikre beregninger og antakelser. Konsekvenser av dette kan være utilsiktet og uoversiktlig. I bransjen er det selv foretatt utregninger, som har større avvik enn dette. Eksempelvis er ett anslag mellom 9-10 Mrd NOK, som tilsvarer nesten en tredobling av provenyet (Brennmoen, Hattrem, 2022). Legger man antakelsen til grunn om at regjeringens egen beregning er for lav, kan man si at bransjens tilpasning til den nye situasjonen og andre effekter av grunnrenteskatten er undervurdert av regjeringen. I Finansdepartementets uttalelser, anslås det som nevnt 15 mrd. NOK i grunnrenteinntekt, mot beregningen over med netto grunnrenteinntekt 14,26 mrd. NOK. Avviket ligger derfor i størrelsen av fradrag. Med slike sprikende tall, kan det stilles spørsmålsteget ved om regjeringen og Finansdepartementet har godt nok tallgrunnlag til å ha en skikkelig oversikt over faktiske konsekvenser over innføringen av grunnrenteskatt.

Bunnfradraget tar hensyn til fortjenesten per tonn, men det gjør ikke selve skatteberegningen, som tilsier at bedrifter kan ende med å gå i tap om marginene er lave nok.

Grunnrenteberegningen tar riktig nok fradrag for andre skatter og avgifter, samt bunnfradrag. Men det tas ikke hensyn til fortjeneste/tap. Går eksempelvis en bedrift i tap og ikke betaler selskapsskatt, blir grunnrenteskatten tilsvarende høyere da det ikke kommer til fradrag.

6.0 Konklusjon

Det er i denne oppgaven tatt utgangspunkt i lakseoppdrett i Norge og regjeringens forslag om grunnrenteskatt på havbruk som ble sendt på høring høsten 2022. Den kraftige veksten oppdrettsnæringen har hatt de siste årene har bidratt til økt fokus på de store inntektene næringen har ervervet. På bakgrunn av dette ønsker regjeringen å innføre nye skatteregler for å skape større inntekter til staten. Havbruksnæringer forvalter samfunnets ressurser og derfor ses det som rimelig at næringen gir noe tilbake til samfunnet.

Vi har foretatt ulike analyser for å se hvordan grunnrenteskatten kan påvirke små, mellomstore og store selskaper innenfor lakseoppdrett. Et at hovedfunnene i forskningen vår viser at mellomstore og store selskaper har høyere fortjeneste per tonn etter størrelsene på bedriftene, store og mellomstore selskaper oppnår høyere fortjeneste per tonn i forhold til små. Med grunnrenteskatt ser vi at de største selskapene får en kraftig redusert fortjeneste. Våre antakelser i forkant av forskningen stemte til dels overens med dette, men vi ble overasket over vårt neste funn. Her fremstår det at ved å sette normpris lik reell salgspris som er føringen for regjeringens forslag, vil selv en liten økning i normpris gi kraftig reduksjon i fortjeneste for store og mellomstore aktører. Ved en økning på 3000 NOK pr tonn i forhold til salgspris vil bedriften så og si ikke generere overskudd. Vi kan anta at det kan være en reell risiko for tap på bunnlinjen, spesielt for store oppdrettere der bunnfradraget har lite å si som liten prosentandel av produksjonen. Små aktører med produksjon under bunnfradraget blir ikke et objekt for grunnrenteskatten.

Bedrifter vil være avhengige av nødvendige investeringer for å holde seg konkurransedyktige i fremtiden. Fremtidig fortjeneste fra investeringer vil være grunnlag for grunnrenteskatt. Ved stor usikkerhet rundt avskrivninger i forhold til investeringer er det eksakte utfallet her vanskelig å forutsi. Regjeringen har ikke kommet ut med en fastsatt normpris for beregninger av grunnrenteskatten, normpris kan variere fra reell salgspris. Salgspris vil som nevnt også ha en variasjon mellom ulike selskaper og ut i fra kvalitet på fisken. Som følge av dette kan det bli risikabelt for oppdrettere å selge til fastpris, det vil muligens oppstå en situasjon med større uforutsigbarhet både for oppdrettere og for foredlingsindustrien, da sistnevnte er avhengig av fastpriser for å budsjettere for egen drift.

Bedriftene møter risikomomenter fra grunnrenteskatten gjennom flere punkter, våre scenarioanalyser viser at med tanke på fremtidig skatteproveny kan grunnrenteskatten bidra til å redusere vekst i bransjen, store aktører kan sitte igjen med et betydelig mindre overskudd. Selskaper som overstiger grensen for bunnfradraget vil etter våre beregninger miste opp til en tredjedel av fortjenesten som følge av endringer i grunnrenteskatten. Store selskap vil i snitt ha en fortjeneste på 10 122 NOK per tonn etter skatt, mens de små vil ha et snitt på 15 700 NOK fortjeneste per tonn. Overnevnte beregninger på tapt fortjeneste hos de større selskapene kan forespeile at dette ikke vil være reelt og det vil oppstå et fremtidig samfunnsøkonomisk tap.

På grunn av det økonomiske incentivet som gis gjennom grunnrenteskatt kan det føre til at enkelte store bedrifter vil foreta tilpasninger i størrelse for å utnytte bunnfradraget. Produksjonskostnadene vil sannsynligvis øke siden bedriften går bort fra stordriftsfordeler og det vil kunne oppstå et effektivitetstap. Vi vil også få et produktivitetstap hos selskaper som unngår å vokse seg for store og heller danner flere nye juridiske enheter for å ikke overstige bunnfradraget på 5000 tonn. Ved mindre effektiv utnyttelse av tilgjengelige naturressurser vil en oppnå et samfunnsøkonomisk tap. På grunn av fradragmuligheter kan det fremdeles være fordelaktig å investere, men det kan være mest gunstig med utenlandske investeringer hvor man ikke utsettes for grunnrenteskatt av dagens investeringer. Vi kan anta at investeringer går til det markedet eller stedet som gir best avkastning, gitt risiko og andre faktorer er uendret.

Staten har anslått at de vil oppnå provenyinntekter opp mot 3,65 milliarder NOK ved innføring av det nye forslaget om grunnrenteskatt. Ved at enkelte selskaper velger å tilpasse seg i form av oppsplitting, kan man i tillegg til tapt grunnrenteskatt få en lavere selskapsskatt grunnet endret kostnadsstruktur og høyere produksjonsutgifter som går til fradrag for selskapsskatt. Da man også har en redusert mulig fortjeneste på grunn av skattesjokket fra grunnrenteskatten, kan man anta at dette er en innvirkende faktor for redusert interesse ved siste lakseauksjon. Usolgte kvoter blir ikke produsert og blir derfor ikke grunnlag for skatteproveny. For kapitalmarkedet og muligheter til å finansiere nye investeringer kan grunnrenteskatten redusere fortjenestebildet i stor grad og vi kan anta at det vil påvirke nivået av nye investeringer.

Laksenæringen er forespeilt å ha en sentral rolle i norsk økonomi i fremtiden. Hvis våre antakelser stemmer kan det oppstå et eventuelt samfunnsøkonomisk tap i form av tapte provenyinntekter grunnet hemmet vekst i bransjen samt tapt fortjeneste hos mellomstore og store aktører og ineffektiv utnyttelse av naturressurser i form av usolgte kvoter. I tillegg til dette kan det forekomme spekulasjoner i å ikke utnytte kvoter maksimalt for å unngå og overstige grensen for bunnfradraget. Slike spekulasjoner vil mulig bli vanskelig å påvise og eventuelt håndheve ut i fra akvakulturloven. I akvakulturloven § 9.d. er det ikke spesifisert hvilke avvik fra tillatelsen som eventuelt kan utløse tilbakekalling av tillatelsen.

Litteraturliste

Akvakulturloven (2005). *Lov om akvakultur* (Lov-2005-06-17-79). Lovdata.
https://lovdata.no/dokument/NL/lov/2005-06-17-79#KAPITTEL_2

Antonsen, Ø. , Finnset, K.A. og Pedersen, L. (2022, 17.november). *politisk kaos om grunnrenteskatten: motstand og rødgrønn splittelse i nord*. Nrk
https://www.nrk.no/tromsogfinnmark/grunnrenteskatten_-i-nord-norge-stotter-bare-sv-regjeringens-lakseskatt_-pa-tross-av-permitteringer-1.16182464

Berge, A. (27.07.2020). *Dette er verdens 20 største lakseoppdrettere*. Ilaks.
[Dette er verdens 20 største lakseoppdrettere \(ilaks.no\)](https://ilaks.no/dette-er-verdens-20-storste-lakseoppdrettere)

Berglihn, H. & Ytreberg, R. (2018, 1.mai). *Tror skatt på oppdrett kan føre til utflagging*. DN.
<https://www.dn.no/havbruk/ragnar-tveteras/bard-misund/forskningsradet/tror-skatt-pa-oppdrett-kan-fore-til-utflagging/2-1-326616>

Brennmoen, M., Hattrem, E. (5.12.2022). *MOWI foreslår 15 prosent grunnrenteskatt*. Finansavisen.
[Laksegegiant slakter rentemodellen | Finansavisen](https://finansavisen.no/lakseregning/2022/12/05/mowi-foreslar-15-prosent-grunnrenteskatt)

Dagens Næringsliv. (03.01.23). *Lakseselskaper tar skattegrep – flytter tillatelser til egne selskaper*.
[Lakseselskaper tar skattegrep – flytter tillatelser til egne selskaper \(+\) | DN](https://dagensnæringsliv.no/lakseselskaper-tar-skattegrep-flytter-tillatelser-til-egne-selskaper/)

FHF : Fiskeri og havbruksnæringens forskningsfinansiering. (u.å.). *Grunnrenteskatt i havbruksnæringen : kunnskapsgrunnlag, Bakgrunn*. Hentet 30.mars 2023 fra
<https://www.fhf.no/prosjekter/prosjektbasen/901526/>

Finansdepartementet. (2022). *Statsbudsjettet 2023. Prop. 1 LS (2022-2023). For budsjettåret 2023 – Skatter, avgifter og toll 2023*. Regjeringen.
[Prop. 1 LS \(2022–2023\) - regjeringen.no](https://www.regjeringen.no/no/dokument/proposisjon/prosp1ls2022-2023)

Finansdepartementet, (04.01.2023). *Høringssvar fra Mowi ASA*. Regjeringen
[Høring - Grunnrenteskatt på havbruk - regjeringen.no](https://www.regjeringen.no/no/dokument/horing/horing-grunnrenteskatt-pa-havbruk)

Fisk.no (2022, 5. januar). *Sjømateksporten passerte 120 milliarder kroner i 2021*. fisk.no :
<https://fisk.no/fiskeri/7553-sjomateksporten-passerte-120-milliarder-kroner-i-2021>

Fiskeridirektoratet. (2021). *Lønnsomhetsundersøkelse for laks og regnbueørret – publikasjon*.
<https://www.fiskeridir.no/Akvakultur/Tall-og-analyse/Statistiske-publikasjoner/Loennsomhetsundersokelser-for-laks-og-regnbueoerret>

Fiskeridirektoratet. (2022). *Resultater fra lakseauksjonen 2022*.
<https://www.fiskeridir.no/Akvakultur/Tildeling-og-tillatelser/Auksjon-av-produksjonskapasitet/auksjon-2022/reultater#:~:text=Det%20har%20til%20sammen%20blitt,akt%C3%B8rer%20kj%C3%B8pte%20kapasitet%20i%20auksjonen>.

Fiskeridirektoratet. (2023). *Lønnsomhetsundersøkelse for produksjon av laks og regnbueørret - matfiskproduksjon*.
<https://www.fiskeridir.no/Akvakultur/Tall-og-analyse>

Fiskeridirektoratet. (u.å.a). *Akvakulturstatistikk: Matfiskproduksjon av laks, regnbueørret og ørret*.
<https://www.fiskeridir.no/Akvakultur/Tall-og-analyse/Akvakulturstatistikk-tidsserier/Laks-regnbueoerret-og-oerret/Matfiskproduksjon>

Fiskeridirektoratet. (u.å.b). *Biomasse*. Hentet 5. april 2023 fra
<https://www.fiskeridir.no/Akvakultur/Drift-og-tilsyn/Biomasse>

Fiskeridirektoratet (u.å.c). *Tildelingsprosessen*. Hentet 22.mars 2023 fra
<https://www.fiskeridir.no/Akvakultur/Tildeling-og-tillatelser/Tildelingsprosessen>

Fremstad, J. (2023, 27.januar). *Forskere : overskuddet fra naturressursene våre gis bort til private*.
<https://forskning.no/partner-politikk-ressursokonomi/forskere-overskuddet-fra-naturressursene-vare-gis-bort-til-private/2141985>

Furuset, A. & Njåstad, M. (2022, 14.oktober) *Ingen store lakseoppdrettere handlet på auksjon. Det gjorde imidlertid en gammel kjenning : - vi har fortsatt tro på næringen*. DN.
<https://www.dn.no/havbruk/mowi/laks/havbruk/ingen-store-lakseoppdrettere-handlet-pa-auksjon-det-gjorde-imidlertid-en-gammel-kjenning-vi-har-fortsatt-tro-pa-naringen/2-1-1334430?fbclid=IwAR1waEMZFXnQ4qPPDUH5LelkiKrv7xH6WlsgZEV3M7WWv0qtVzCRtHMnQg>

Greaker, M. & Lindholt, L. (2019, 4.november). *Grunnrenten i norsk akvakultur og kraftproduksjon fra 1984 til 2018*, 2019(34) 1-32.
<https://www.ssb.no/nasjonalregnskap-og-konjunkturer/artikler-og-publikasjoner/attachment/403220?ts=16e595d15d8>

Havforskningsinstituttet. (04.05.22). *Risikorapport norsk fiskeoppdrett 2022 – risikovurdering*.
[Risikorapport norsk fiskeoppdrett 2022 - risikovurdering | Havforskningsinstituttet \(hi.no\)](https://www.havforskning.no/risikorapport-norsk-fiskeoppdrett-2022-risikovurdering)

Jensen, P.M. (20.April.2020). *Korona ga økte kostnader for MOWI*. Kyst.no
<https://www.kyst.no/korona-mowi-q1/korona-ga-okte-kostnader-for-mowi/207322>.

Kaiser, M. (2015, 27.april). *Kvantitativ metode*.
<https://www.forskningsetikk.no/ressurser/fbib/metoder/kvantitativ-metode/>

Lovdata. (Regnskapsloven, § 5-3).
[Lov om årsregnskap m.v. \(regnskapsloven\) - I. Generelle vurderingsregler - Lovdata](#)

Lovdata. (Lov om akvakultur, § 9.d.)
https://lovdata.no/dokument/NL/lov/2005-06-17-79#KAPITTEL_2

Meld. St. 16 (2014 -2015) *Forutsigbar og miljømessig bærekraftig vekst i norsk lakse- og ørretoppdrett*, Nærings- og fiskeridepartementet.
<https://www.regjeringen.no/contentassets/6d27616f18af458aa930f4db9492f5e5/no/pdfs/stm201420150016000dddpdfs.pdf>

Misund, B., Osmundsen, P., Tvetervås, R., Folkvord, B., Nystøyl, R., Rolland, K.H. (2020a, 24. januar). *Grunnrenteskatt i havbruk – Et Kunnskapsgrunnlag faglig sluttrapport*. 2020(88). 1-191
<https://doi.org/10.31265/usps.46>

Misund, B., Osmundsen, P., Tvetervås, R., Folkvord, B., Nystøyl, R., Rolland, K.H. (2020b, 18 februar). *Delrapport 3 – Skattesone – Kontrollkostnader, næringsstruktur og muligheter for skattetilpasning*. 2020(89) 1-52
<https://doi.org/10.31265/usps.45>

Misund, B. (2022c). *Kostnadsutvikling I oppdrett av laks og ørret: Hva koster biologisk risiko? NORCE rapport nr. 41-2022, H&S.pdf (unit.no)*

NHO (2018) *verden og oss, næringslivets perspektivmelding 2018*.
https://www.nho.no/siteassets/publikasjoner/naringslivets-perspektivmelding/pdf-er-sept18/nho_perspektivmeldingen_9_vare-naturressurser.pdf?fbclid=IwAR28--UsS1g3tCImepleTLBykk_IaSQ-TkXmOESuQq3VnypMpv2wVtIkbiY

Norges Fiskeri og Kysthistorie (u.å). *Havbruksnæringen – et eventyr i Kyst-Norge*. Hentet 28 Februar fra: <https://norges-fiskeri-og-kysthistorie.w.uib.no/bokverket/bind-5-havbrukshistorie/>

Ogre, Mathias (2022, 14.November). *Refser regjeringens lakseskatt: Terningkast null*
<https://e24.no/naeringsliv/i/verrlB/refser-regjeringens-lakseskatt-terningkast-null>

Oslo Economics (2022, 22.desember). *Bunnfradrag i grunnrenteskatt på havbruk*. 2022(115) 1-14
<https://osloeconomics.no/wp-content/uploads/2023/01/OE-rapport-2022-115-Bunnfradrag-i-grunnrenteskatt-pa-havbruk.pdf>

Regjeringen (2022a, 28.september). *Grunnrenteskatt på havbruk*.
<https://www.regjeringen.no/no/aktuelt/grunnrenteskatt-pa-havbruk/id2929113/>

Regjeringen.no. (2022b, september). *Høring – Grunnrenteskatt på havbruk*.
[Høring - Grunnrenteskatt på havbruk - regjeringen.no](https://www.regjeringen.no/Høring-Grunnrenteskatt-pa-havbruk-regjeringen.no)

Regjeringen. (2022c). *NOU 2019:18 Skattlegging av havbruksvirksomhet*. Havbruksskatteutvalget.
<https://www.regjeringen.no/no/dokumenter/nou-2019-18/id2676239/>

Regjeringen (2022d). Prop. 1 LS (2022 -2023). *Skatter, avgifter og toll 2023. 2022(20) 11-575*
<https://www.regjeringen.no/contentassets/882fb5c97bf04386b4eb5d1ed898ae7b/no/pdfs/prp2022202300011s0dddpdfs.pdf>

Regjeringen. (2022f). NOU 2022:20. *Et helhetlig skattesystem*. Departementenes sikkerhets- og serviceorganisasjon.
https://www.regjeringen.no/contentassets/2dcc57a783cc4403bbdb48558514dc38/no/pdfs/nou202220220020000dddpdfs.pdf?fbclid=IwAR3RhRDgUvPMqnWY7KNxXgv_RNVwZ7QHrjIm4DrevQSJNabtGYNtj6OetwE

Regjeringen (2021, 11 oktober). *Norsk havbruksnæring*.
<https://www.regjeringen.no/no/tema/mat-fiske-og-landbruk/fiskeri-og-havbruk/1/oppdrettslaksen/Norsk-havbruksnaring/id754210/>

Revisjonsforeningen (u.å). *Hvordan gjennomføre scenarioanalyse*. Hentet 22.02.2023 fra:
<https://www.revisorforeningen.no/fag/barekraft/barekraft-for-revisor---kunnskapsportalen/klimarisiko/hvordan-gjennomfore-scenarioanalyse/>

Rydne, N. (2023, 10.januar). *Færre permitteringer i lakseselskapene : - vi tar en risiko*. E24 :
<https://e24.no/hav-og-sjoemat/i/P45BJe/faerre-permitteringer-i-lakseselskapene-vi-tar-en-risiko>

SalMar (u.å). *Historie, SalMar ASA, historisk utvikling av SalMar konsernet*. Hentet 05.04.23
<https://www.salmar.no/historie/>

Stavseth, M.R. (2023, 8.mai). *Sensitivitetsanalyser – hvor robust er resultatet ?* Tidsskriftet :
<https://tidsskriftet.no/2020/04/medisin-og-tall/sensitivitetsanalyser-hvor-robust-er-resultatet>

Stranden, A.L. (2022, 4.november). *Dette er grunnrente : Lakseskatt er i tråd med økonomers lærebøker*.
https://forskning.no/enkelt-forklart-finans-okonomi/dette-er-grunnrente-lakseskatt-er-i-trad-med-okonomers-laereboker/2102001?fbclid=IwAR2vcybzJaXGGtu_sUkmRPtvxi44tJ7Q4lpmXx2aXf_sid0vPO2j370BYUo

Statistisk sentralbyrå. (2017.a, 13.februar). *Frå attåtnering til milliardindustri*.
<https://www.ssb.no/jord-skog-jakt-og-fiskeri/artikler-og-publikasjoner/fra-attatnaering-til-milliardindustri>

Statistisk sentralbyrå. (2020b, 29. oktober). *Akvakultur*.
<https://www.ssb.no/fiskeoppdrett>

Statistisk sentralbyrå. (2023.c). *Utenrikshandel med varer*. (Appendix III-B).
[08792: Utenrikshandel med varer, hovedtall \(mill. kr\) 1980M01 - 2023M03. Statistikkbanken \(ssb.no\)](https://www.ssb.no/statbank/table/08792)

Statistisk sentralbyrå. (u.å.d). 08806: *Utenrikshandel med varer*. (Appendix III-C).
<https://www.ssb.no/statbank/table/08806>

Statistisk sentralbyrå. (u.å.e). 08792: *Utenrikshandel med varer, hovedtall. (mill.kr)*. (Appendix III-A).
<https://www.ssb.no/statbank/table/08792>

Statistisk Sentralbyrå. (u.å.f). *Eksport av oppalen laks*.
<https://www.ssb.no/statbank/table/03024/tableViewLayout1/>

Store Norske Leksikon. *Stordriftsfordeler*. SNL.no.
<https://snl.no/stordriftsfordeler>

Thrane, C. (2018). *Kvantitativ metode – en praktisk tilnærming* (1.utg.) Cappelen Damm AS

Appendix

I

A Størrelsesgrupper

	2017	2018	2019	2020	2021
små selskap 1-9 tillatelser					
Antall selskap i undersøkelsen	50	46	49	49	53
Driftsresultat	85 444 650	66 411 646	65 068 268	29 867 767	41 875 075
Solgt mengde av laks kg	4 626 775	4 369 856	4 409 142	4 600 193	4 676 468
Solgt mengde av laks tonn	4 627	4 370	4 409	4 600	4 676
Solgt mengde av regnbueørret kg	455 080	472 200	470 746	621 207	589 926
Solgt mengde av regnbueørret tonn	455	472	471	621	590
Totalt salg i tonn	5 082	4 842	4 880	5 221	5 266
Resultat (før skatt) pr tonn	16 814	13 716	13 334	5 720	7 951
mellomstore selskap med 10 - 19 tillatelser					
Antall selskap i undersøkelsen	8	7	7	8	6
Driftsresultat	207 178 258	199 880 927	172 091 212	109 471 404	163 934 891
Solgt mengde av laks kg	11 492 813	12 454 695	13 348 655	13 697 555	12 935 225
Solgt mengde av laks tonn	11 493	12 455	13 349	13 698	12 935
Solgt mengde av regnbueørret kg	788 463	924 284	2 089 966	2 740 711	4 370 920
Solgt mengde av regnbueørret tonn	788	924	2 090	2 741	4 371
Totalt salg i tonn	12 281	13 379	15 439	16 438	17 306
Resultat (før skatt) pr tonn	16 869	14 940	11 147	6 660	9 473
store selskap med 20 eller flere tillatelser					
Antall selskap i undersøkelsen	24	23	21	25	22
Driftsresultat	430 793 922	700 098 493	496 499 910	362 902 905	453 193 530
Solgt mengde av laks kg	21 657 869	36 940 294	29 312 555	36 703 261	46 527 919
Solgt mengde av laks tonn	21 658	36 940	29 313	36 703	46 528
Solgt mengde av regnbueørret kg	1 418 478	1 638 231	2 062 270	1 629 856	1 400 448
Solgt mengde av regnbueørret tonn	1 418	1 638	2 062	1 630	1 400
Totalt salg i tonn	23 076	38 579	31 375	38 333	47 928
Resultat (før skatt) pr tonn	18 668	18 147	15 825	9 467	9 456

Fiskeridirektoratet. *Lønnsomhetsundersøkelse for laks og regnbueørret – publikasjon*

B Beregning skattegrunnlag etter bunnfradrag

	2017	2018	2019	2020	2021
små selskap 1-9 tillatelser					
Antall selskap i undersøkelsen	50	46	49	49	53
Driftsresultat	85 444 650	66 411 646	65 068 268	29 867 767	41 875 075
Solgt mengde av laks kg	4 626 775	4 369 856	4 409 142	4 600 193	4 676 468
Solgt mengde av laks tonn	4 627	4 370	4 409	4 600	4 676
Solgt mengde av regnbueørret kg	455 080	472 200	470 746	621 207	589 926
Solgt mengde av regnbueørret tonn	455	472	471	621	590
Totalt salg i tonn	5 082	4 842	4 880	5 221	5 266
Resultat (før skatt) pr tonn	16 814	13 716	13 334	5 720	7 951
Skattegrunnlag Etter Bunnfradrag (5000 tonn)	82	0	0	221	266
mellomstore selskap med 10-19 tillatelser					
Antall selskap i undersøkelsen	8	7	7	8	6
Driftsresultat	207 178 258	199 880 927	172 091 212	109 471 404	163 934 891
Solgt mengde av laks kg	11 492 813	12 454 695	13 348 655	13 697 555	12 935 225
Solgt mengde av laks tonn	11 493	12 455	13 349	13 698	12 935
Solgt mengde av regnbueørret kg	788 463	924 284	2 089 966	2 740 711	4 370 920
Solgt mengde av regnbueørret tonn	788	924	2 090	2 741	4 371
Totalt salg i tonn	12 281	13 379	15 439	16 438	17 306
Resultat (før skatt) pr tonn	16 869	14 940	11 147	6 660	9 473
Skattegrunnlag Etter Bunnfradrag (5000 tonn)	7 281	8 379	10 439	11 438	12 306
store selskap med 20 eller flere tillatelser					
Antall selskap i undersøkelsen	24	23	21	25	22
Driftsresultat	430 793 922	700 098 493	496 499 910	362 902 905	453 193 530
Solgt mengde av laks kg	21 657 869	36 940 294	29 312 555	36 703 261	46 527 919
Solgt mengde av laks tonn	21 658	36 940	29 313	36 703	46 528
Solgt mengde av regnbueørret kg	1 418 478	1 638 231	2 062 270	1 629 856	1 400 448
Solgt mengde av regnbueørret tonn	1 418	1 638	2 062	1 630	1 400
Totalt salg i tonn	23 076	38 579	31 375	38 333	47 928
Resultat (før skatt) pr tonn	18 668	18 147	15 825	9 467	9 456
Skattegrunnlag Etter Bunnfradrag (5000 tonn)	18 076	33 579	26 375	33 333	42 928

Fiskeridirektoratet. *Lønnsomhetsundersøkelse for laks og regnbueørret – publikasjon*

II Kostnader etter størrelse

	2017	2018	2019	2020	2021
Små selskap (1-9 tillatelser)					
Sum kostnad pr. kg	34,30	37,07	39,52	40,86	40,91
Mellomstore selskap (10-19 tillatelser)					
Sum kostnad pr. kg	35,16	37,38	41,23	43,80	41,23
Store selskap (20 eller flere tillatelser)					
Sum kostnad pr. kg	33,39	32,75	37,32	39,48	41,90
Små selskap (1-9 tillatelser)					
Smoltkostnad pr. kg	3,74	4,33	5,12	5,22	4,80
Fôrkostnad pr. kg	14,52	15,00	16,19	16,60	17,08
Forsikringskostnad pr. kg	0,18	0,19	0,20	0,21	0,25
Lønnskostnad pr. kg	2,55	2,64	2,94	2,83	2,99
Avskrivninger pr. kg	1,72	1,88	2,21	2,28	2,49
Annen driftskostnad pr. kg	8,86	9,77	9,32	10,52	9,22
Netto finanskostnad pr. kg	-0,55	-0,17	-0,41	-0,49	0,11
Produksjonskostnader pr. kg	31,04	33,64	35,58	37,17	36,95
Slaktekostnad inkl. fraktkostnad pr. kg	3,27	3,44	3,94	3,69	3,95
Sum kostnad pr. kg	34,30	37,07	39,52	40,86	40,91
Mellomstore selskap (10-19 tillatelser)					
Smoltkostnad pr. kg	4,04	4,01	5,03	4,76	4,65
Fôrkostnad pr. kg	15,58	16,16	17,29	17,70	16,71
Forsikringskostnad pr. kg	0,13	0,34	0,20	0,22	0,22
Lønnskostnad pr. kg	2,59	3,09	2,76	2,88	2,38
Avskrivninger pr. kg	1,56	2,17	2,32	2,36	2,34
Annen driftskostnad pr. kg	7,37	8,48	10,08	11,77	9,92
Netto finanskostnad pr. kg	0,73	-0,22	0,25	0,12	0,27
Produksjonskostnader pr. kg	32,01	34,03	37,92	39,81	36,50
Slaktekostnad inkl. fraktkostnad pr. kg	3,16	3,35	3,31	3,99	4,73
Sum kostnad pr. kg	35,16	37,38	41,23	43,80	41,23
Store selskap (20 eller flere tillatelser)					
Smoltkostnad pr. kg	3,17	3,17	3,58	3,76	4,33
Fôrkostnad pr. kg	14,11	13,73	15,16	16,48	16,72
Forsikringskostnad pr. kg	0,10	0,12	0,13	0,14	0,15
Lønnskostnad pr. kg	2,83	2,80	3,35	3,38	3,23
Avskrivninger pr. kg	2,10	2,27	2,75	2,78	2,47
Annen driftskostnad pr. kg	7,92	6,50	8,68	9,22	10,65
Netto finanskostnad pr. kg	0,16	0,23	-0,04	-0,43	-0,37
Produksjonskostnader pr. kg	30,38	28,82	33,62	35,33	37,16
Slaktekostnad inkl. fraktkostnad pr. kg	3,00	3,92	3,70	4,15	4,73
Sum kostnad pr. kg	33,39	32,75	37,32	39,48	41,90

Fiskeridirektoratet: lon-mat11-kostnad-pr-kg

Fiskeridirektoratet: *Lønnsomhetsundersøkelse for laks og regnbueørret – publikasjon*

III Utenrikshandel (eksport)

A Utenrikshandel, eksport av fisk, krepsdyr, bløtdyr

Verdi (1 000 kr)	2017	2018	2019	2020	2021
03 Fisk, krepsdyr, bløtdyr	92 219 832	96 089 860	104 052 292	101 950 864	116 574 389

Statistisk sentralbyrå. (u.å.e). 08792: *Utenrikshandel med varer, hovedtall. (mill.kr).*

B Utenrikshandel, eksport av olje, gass og kondensater

Verdi mill kr	2017	2018	2019	2020	2021
Olje, gass kondensater	431 163	533 545	433 764	330 780	832 180

Statistisk sentralbyrå. (2023c). 08792: *Utenrikshandel med varer.*

C Utenrikshandel, eksport av fisk, krepsdyr, bløtdyr

Eksportvekst i tonn	2017	2018	2019	2020	2021
Fisk, krepsdyr, bløtdyr	2 410 330	2 482 584	2 423 422	2 436 541	2 747 015

Statistisk sentralbyrå. (u.å.d). 08806: *Utenrikshandel med varer.*

IV Grunnrenteskatt og prising

A Grunnrenteskatt satt til "normpris" fersk laks

Beregning grunnrenteskatt	2017			2018			2019			2020			2021		
	Små	mellom	store	Små	mellom	store	Små	mellom	store	Små	mellom	store	Små	mellom	store
Driftsresultat/skattegrunnlag	85 444 650	207 178 258	430 793 922	66 411 646	199 880 927	700 098 493	65 068 268	172 091 212	496 499 910	29 867 767	109 471 404	362 902 905	41 875 075	163 934 891	453 193 530
Selskapskatt (22%)	18 797 823	45 579 217	94 774 663	14 610 562	43 973 804	154 021 669	14 315 019	37 860 067	109 229 980	6 570 909	24 083 709	79 838 639	9 212 517	36 065 676	99 702 577
Salg i tonn	5 082	12 281	23 076	4 842	13 379	38 579	4 880	15 439	31 375	5 221	16 438	38 333	5 266	17 306	47 928
Mengde etter fradrag 5000 tonn	82	7 281	18 076	0	8 379	33 579	0	10 439	26 375	221	11 438	33 333	266	12 306	42 928
Snittpris per tonn	61 305	61 305	61 305	61 223	61 223	61 223	60 860	60 860	60 860	57 479	57 479	57 479	59 230	59 230	59 230
Fortjeneste per tonn	13 115	13 158	14 561	10 698	11 653	14 155	10 400	8 695	12 343	4 462	5 194	7 384	6 202	7 389	7 375
Bunnfradrag i KR av 5000 tonn	65 573 337	65 790 815	72 805 989	53 490 792	58 265 703	70 774 716	52 002 481	43 472 519	61 716 668	22 309 015	25 972 233	36 921 634	31 010 364	36 943 298	36 877 008
Netto grunnrenteinntekt	1 073 490	95 808 226	263 213 270	-1 689 708	97 641 419	475 302 109	-1 249 231	90 758 626	325 553 262	987 843	59 415 462	246 142 632	1 652 195	90 925 917	316 613 946
Beregningsgrunnlag grunnrenteskatt	1 073 490	95 808 226	263 213 270	0	97 641 419	475 302 109	0	90 758 626	325 553 262	987 843	59 415 462	246 142 632	1 652 195	90 925 917	316 613 946
Gr.lag Grunnrenteskatt	51,3 %	51,3 %	51,3 %	51,3 %	51,3 %	51,3 %	51,3 %	51,3 %	51,3 %	51,3 %	51,3 %	51,3 %	51,3 %	51,3 %	51,3 %
Grunnrenteskatt før fradrag	550 700	49 149 620	135 028 407	0	50 090 048	243 829 982	0	46 559 175	167 008 823	506 764	30 480 132	126 271 170	847 576	46 644 995	162 422 954
Naturressursskatt (0,6kr pr kg)	3 049 112	7 368 766	13 845 808	2 905 234	8 027 387	23 147 115	2 927 932	9 263 172	18 824 895	3 132 840	9 862 960	22 999 870	3 159 836	10 383 687	28 757 020
Produksjonsavgift (0,6kr pr kg)	3 049 112	7 368 766	13 845 808	2 905 234	8 027 387	23 147 115	2 927 932	9 263 172	18 824 895	3 132 840	9 862 960	22 999 870	3 159 836	10 383 687	28 757 020
Grunnrenteskatt gr.lag etter fradrag	-5 547 525	34 412 088	107 336 791	-5 810 467	34 035 274	197 535 752	-5 855 865	28 032 831	129 359 034	-5 758 916	10 754 213	80 271 430	-5 472 097	25 877 621	104 908 914
Grunnrenteskatt	0	34 412 088	107 336 791	0	34 035 274	197 535 752	0	28 032 831	129 359 034	0	10 754 213	80 271 430	0	25 877 621	104 908 914
Resultat etter skatt og avgift U.Gr.rente	60 548 602	146 861 509	308 327 642	45 990 616	139 852 348	499 782 596	44 897 385	115 704 801	349 620 140	17 031 178	65 661 776	237 064 526	26 342 886	107 101 841	295 976 913
Resultat etter skatt og avgift M.Gr.rente	60 548 602	112 449 421	200 990 851	45 990 616	105 817 075	302 246 843	44 897 385	87 671 970	220 261 107	17 031 178	54 907 563	156 793 096	26 342 886	81 224 220	191 067 999
Fortjeneste/tonn med grunnrenteskatt	11 915	9 156	8 710	9 498	7 909	7 835	9 200	5 679	7 020	3 262	3 340	4 090	5 002	4 693	3 987

B Prissensitivitet forskjeller i normpris og salgspris (Økende normpris)

Beregning grunnrenteskatt	Reelle tall	+ 1 NOK pr kg	+ 2 NOK pr kg	+ 3 NOK pr kg	+ 4 NOK pr kg
Driftsresultat/skattegrunnlag	453 193 530	453 193 530	453 193 530	453 193 530	453 193 530
Selskapskatt (22%)	99 702 577	99 702 577	99 702 577	99 702 577	99 702 577
Salg i tonn	47 928	47 928	47 928	47 928	47 928
Mengde etter fradrag 5000 tonn	42 928	42 928	42 928	42 928	42 928
Snittpris per tonn	59 230	59 230	59 230	59 230	59 230
normpris per tonn	59 230	60 230	61 230	62 230	63 230
Teoretisk fortjeneste/tonn normpris	-353 444 754	-353 443 974	-353 443 194	-353 442 414	-353 441 634
Bunnfradrag i KR av 5000 tonn	-1 767 223 769 250	-1 767 219 870 000	-1 767 215 970 000	-1 767 212 070 000	-1 767 208 170 000
Netto grunnrenteinntekt	1 769 438 021 282	-15 172 642 915 872	-15 172 609 432 032	-15 172 575 948 192	-15 172 542 464 352
Formell Grunnrenteskatt	51,30 %	51,30 %	51,30 %	51,30 %	51,30 %
Grunnrenteskatt før fradrag	907 721 704 918	-7 783 565 815 842	-7 783 548 638 632	-7 783 531 461 423	-7 783 514 284 213
Naturressursskatt (0,6kr pr kg)	28 756 800	28 756 800	28 756 800	28 756 800	28 756 800
Produksjonsavgift (0,6kr pr kg)	28 756 800	28 756 800	28 756 800	28 756 800	28 756 800
Grunnrenteskatt etter fradrag	907 664 191 318	-7 783 623 329 442	-7 783 606 152 232	-7 783 588 975 023	-7 783 571 797 813
Res. etter skatt og avg. U.Gr.rente	295 977 353	295 977 353	295 977 353	295 977 353	295 977 353
Res. etter skatt og avg. M.Gr.rente	-907 368 213 964	7 783 919 306 796	7 783 902 129 586	7 783 884 952 376	7 783 867 775 166

V Prisforskjeller

A Utslag ved økende prisforskjell mellom salgspris og normpris (Store bedrifter)

	Reelle tall	Salgspris + 1 NOK/kg	Salgspris + 2 NOK/kg	Salgspris + 3 NOK/kg	Salgspris + 4 NOK/kg
Driftsresultat/skattegrunnlag	453 193 530	453 193 530	453 193 530	453 193 530	453 193 530
Selskapsskatt (22%)	99 702 577	99 702 577	99 702 577	99 702 577	99 702 577
Salg i tonn	47 928	47 928	47 928	47 928	47 928
Mengde etter fradrag 5000 tonn	42 928	42 928	42 928	42 928	42 928
Snittpris per tonn	59 230	59 230	59 230	59 230	59 230
normpris per tonn	59 230	60 230	61 230	62 230	63 230
Teoretisk fortjeneste per tonn (normpris)	13 518	14 297	15 077	15 857	16 637
Bunnfradrag i KR av 5000 tonn	67 587 750	71 487 000	75 387 000	79 287 000	83 187 000
Netto gr.renteinntekt*	580 281 386	613 758 787	647 242 627	680 726 467	714 210 307
Gr.lag Grunnrenteskatt sats**	51,30 %	51,30 %	51,30 %	51,30 %	51,30 %
Grunnrenteskatt før fradrag	297 684 351	314 858 258	332 035 468	349 212 678	366 389 888
Naturressurskatt (0,6kr pr kg)	28 756 800	28 756 800	28 756 800	28 756 800	28 756 800
Produksjonsavgift (0,6kr pr kg)	28 756 800	28 756 800	28 756 800	28 756 800	28 756 800
Grunnrenteskatt etter fradrag	240 170 751	257 344 658	274 521 868	291 699 078	308 876 288
Res. etter skatter og avgifter U.Gr.rente	295 977 353	295 977 353	295 977 353	295 977 353	295 977 353
Res. etter skatter og avgifter M.Gr.rente	55 806 602	38 632 696	21 455 486	4 278 276	-12 898 934
*resultat-selsk.skatt-bunnfradrag					
**40%, formell 51,3%					

B Grunnrenteskatt etter forskjellige normpriser

	Reelle tall	Normpris +1kr kg	Normpris +2kr kg	Normpris +3kr kg	Normpris +4kr kg
Prisforskjell per tonn	0	1 000	2 000	3 000	4 000
Snittpris per tonn	59 230	59 230	59 230	59 230	59 230
normpris per tonn	59 230	60 230	61 230	62 230	63 230
Teoretisk skatteberegnet fortjeneste per tonn normpris	13 518	14 297	15 077	15 857	16 637
Reell fortjeneste fastpris	13 518	13 518	13 518	13 518	13 518
Resultat etter skatter og avgifter U.Gr.rente	295 977 353	295 977 353	295 977 353	295 977 353	295 977 353
Resultat etter skatter og avgifter M.Gr.rente	55 806 602	38 632 696	21 455 486	4 278 276	-12 898 934
<i>Resultat</i>	<i>Reelle tall</i>	<i>Normpris +1kr kg</i>	<i>Normpris +2kr kg</i>	<i>Normpris +3kr kg</i>	<i>Normpris +4kr kg</i>
Resultat etter skatter og avgifter U.Gr.rente	295 977 353	295 977 353	295 977 353	295 977 353	295 977 353
Resultat etter skatter og avgifter M.Gr.rente	55 806 602	38 632 696	21 455 486	4 278 276	-12 898 934
Fortjeneste etter skatt per tonn med grunnrente	1 164	806	448	89	-269
Fortjeneste etter skatt per tonn uten grunnrente	6 175	6 175	6 175	6 175	6 175
Resultat	Lik pris	Normpris +1kr kg	Normpris +2kr kg	Normpris +3kr kg	Normpris +4kr kg
Fortjeneste etter skatt per tonn uten grunnrente	6 175	6 175	6 175	6 175	6 175
Fortjeneste etter skatt per tonn med grunnrente	1 164	806	448	89	-269

VI Ved tilpassing der store bedrifter splittes opp

	Små	Store	Store -> små
	Snitt 2017-21	Snitt 2017-22	
Beregning grunnrenteskatt			
Solgt mengde i tonn	5 058	35 858	35 858
Driftsinntekt	304 510 764	2 158 665 813	2158665813
Driftskostnad	194 912 576	1 325 532 843	1 381 728 217
Driftsresultat/skattegrunnlag	109 598 188	833 132 971	776 937 596
Selskapsskatt (22%)	24 111 601	183 289 254	170 926 271
Snittpris per tonn	60 019	60 019	60 019
Fortjeneste per tonn	16 900	18 123	16 900
Bunnfradrag i KR av 5000 tonn	84 500 995	90 612 895	
Netto grunnrenteinntekt (res-selsk.skatt-bunnfradrag)	985 591	559 230 822	
Beregningsgrunnlag grunnrenteskatt			
Gr.lag Grunnrenteskatt sats (40%, formell 51,3%)	51,30 %	51,30 %	
Grunnrenteskatt før fradrag	0	286 885 412	0
Naturressursskatt (0,6kr pr kg)	3 034 991	21 514 942	21 514 942
Produksjonsavgift (0,6kr pr kg)	3 034 991	21 514 942	21 514 942
Grunnrenteskatt gr.lag etter fradrag	0	243 855 528	0
Grunnrenteskatt	0	0	0
Resultat etter skatter og avgifter U.Gr.rente	79 416 604	606 813 834	562 981 442
Resultat etter skatter og avgifter M.Gr.rente		362 958 306	
Provenytap ved oppsplitting (pr store foretak)			12 362 982
Fortjeneste etter skatt og eventuell grunnrente	15 700	10 122	15 700

VII

Laks, regnbueørret og ørret - matfiskproduksjon											
<i>Atlantic salmon, Rainbow trout and Trout - Grow out production</i>											
Offisiell statistikk/Official statistics											
Oppdatert pr. 13.10.2022											
Kilde: Fiskeridirektoratet Source: Directorate of Fisheries											
Antall selskap og tillatelser i drift med produksjon av matfisk laks, regnbueørret og ørret (inkl. stamfisk- og forskning)											
<i>Number of companies and licenses with grow out production of Atlantic salmon, rainbow trout and trout by county</i>											
Fylke County	2021		2020		2019		2018		2017		
	Selskap Companies	Tillatelser Licences	Selskap Companies	Tillatelser Licences	Selskap Companies	Tillatelser Licences	Selskap Companies	Tillatelser Licences	Selskap Companies	Tillatelser Licences	
Troms og Finnmark	21	236	21	232	25	230	26	223	26	215	
Nordland	35	246	33	243	35	228	37	214	37	200	
Trøndelag	17	227	19	227	18	212	21	211	20	200	
Møre og Romsdal	14	126	14	124	12	124	12	125	14	126	
Vestland	47	298	45	289	49	285	48	280	47	279	
Rogaland	17	81	16	77	15	78	15	78	14	78	
Øvrige fylker	15	29	15	29	16	30	15	29	17	31	
Totalt/Total	166	1 243	163	1 221	170	1 187	174	1 160	175	1 129	

1) Tall er ikke tilgjengelig/ Figures are not available

Fiskeridirektoratet. Sta-laks-mat-03-idrift. [Akvakulturstatistikk: matfiskproduksjon av laks, regnbueørret og ørret \(fiskeridir.no\)](#)

VIII Svar fra finansdepartementet

SV: Forespørsel angående proveny av grunnrenteskatt på laks, jfr. NOU 2019:18

Til: Du on. 08.02.2023 13:45

Hei

Viser til e post under med spørsmål om provenyberegning av grunnrenteskatten på havbruk.

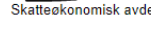
Grunnrenteskatten ble i høringsnotatet anslått å gi et proveny på mellom 3,65 og 3,8 mrd. kroner avhengig av størrelsen på bunnfradraget. Beregningen tar utgangspunkt i at grunnrenten i næringen anslås til 15 mrd. kroner (før fradrag for historiske investeringer i avskrivbare driftsmidler og bunnfradrag). Statistisk sentralbyrå har beregnet den årlige grunnrenten i havbruk til i overkant av 20 mrd. kroner i perioden 2016-2018. I 2020 var grunnrenten under 10 mrd. kroner, mens den var rundt 12 mrd. kroner i 2021.

Finansdepartementet har basert provenyanslaget på skattedata fra Skattedirektoratet om havbruksnæringen. Skattedata for den enkelte virksomhet er underlagt taushetsplikt etter skatteforvaltningsloven. I tillegg har vi sett hen til beregninger av grunnrenten fra Statistisk sentralbyrå og utviklingen i laksepriser. Lakseprisene for 2022, frem til forslaget ble lagt frem, var høyere enn i 2020 og 2021, men falt noe etter sommeren 2022. De faktiske skatteinntektene vil blant annet avhenge av lakseprisene i 2023 og kostnadsutviklingen. Lakseprisene de senere årene har variert betydelig.

Ønsker deg lykke til med oppgaven.

Vennlig hilsen,

 Finansdepartementet
Skatteøkonomisk avdeling

Mobil:
Telefon:

regjeringen.no/fin